

Csak olvasóterem
használatra!

3
3175

SZOLGALATI ÉS FEGYELMI
BÜNTETŐSZABÁLYZAT

AZ I. CSÁSZ. KIR. SZAB.

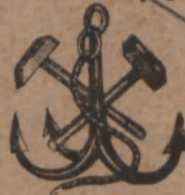
DUNAGÖZHAJÓZÁSI TÁRSULAT

KÖSZÉNBÁNYAMŰVEINEK

FELVIGYAZÓ- ÉS MUNKÁS-SZEMÉLYZETE

RÉSZÉRE.

~~572/1930~~

PÉCSI IRODALMI ÉS KÖNYVNYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

13550 — 1901.

SZOLGALATI ÉS FEGYELMI
BÜNTETŐSZABÁLYZAT

AZ I. CSÁSZ. KIR. SZAB.

DUNAGŐZHAJÓZÁSI TÁRSULAT

KÖSZÉNBÁNYAMŰVEINEK

FELVIGYAZÓ- ÉS MUNKÁS-SZEMÉLYZETE

RÉSZÉRE.

33380

PÉCSI IRODALMI ÉS KÖNYVNYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

1901.

I. R É S Z.

I. SZAKASZ.

Általános határozmányok.

1. §.

Jelen szolgálati és fegyelmi büntető szabályzat a budapesti magy. kir. bányakapitányság által való jóváhagyás után az I. cs. k. szab. Dunagőzhajózási-társulat által tulajdon gyanánt vagy haszonbérben birt azon köszénbányaművei egész felvigyázó és munkásszemélyzetére nézve mértékadó és szolgálati szerződésnek jogi és kötelező erejével bir, melyek a bpesti magy. kir. bányakapitányság kerületében fekszenek.

A szolgálati és büntető szabályzat kihirdetése és joghatása.

Minden bányafőnök tartozik arról gondoskodni, hogy ezen szolgálati és büntető szabályzat a felvigyázó- és munkásszemélyzetnek évenkint legalább egyszer oly nyelven, melyet minden egyes személy bir, felolvastassék. Azonfelül szükséges, hogy e szolgálati és fegyelmi büntető szabályzat egy-egy magyar példánya és német fordítása minden rendelő szobában és műhelyben állandóan meglegyen.

Minden a bányáknál ujonnan felveendő felvigyázónak és munkásnak ezen szolgálati és fegyelmi büntető szabályzat egy példánya kézbesítendő, még pedig oly vevény ellenében, melyben az illető kijelenti, hogy a szolgálati és büntető szabályzatot ismeri és magát e szabályzat valamennyi határozmányainak aláveti.

Ezen szolgálati és fegyelmi büntető szabályzat állítólagos nemismerése nem képezhet mentséget.

2. §.

A szolgálati és fegyelmi büntető szabályzat kezelése.

Ezen szolgálati és fegyelmi büntetőszabályzat kezelése es pontos keresztülvitele minden egyes bányafőnök kötelessége, kit első sorban a bányaaigazgatóság, másod sorban a magyar királyi bányakapitányság ellenőrizz.

3. §.

A panaszok, felfolyamodások elintézése.

Minden ezen szolgálati és fegyelmi büntetőszabályzat alapján emelt panasz a bányafőnök által intézendő el, kinek az esetre vonatkozó intézkedése és határozata 15 nap alatt jogérvényes lesz, ha e határidőn belül felebbezés vagy felfolyamodás be nem érkezik. A bányafőnök intézkedése vagy határozata elleni fellebbezés 15 napi határidőn belül első sorban a bányaaigazgatósághoz, másodsorban — a mennyiben az emelt panasz elbírálása a fennálló törvényes határozmányok szerint más hatóság jogkörébe nem tartoznék, az illetékes magy. kir. bányakapitánysághoz nyújtandó be.

4. §.

A határozatok végrehajtása.

A jogérvényes határozatokat a bányafőnök, esetleg az illetékes hatóság hajtja véghez.

5. §.

A munkások felvételére vonatkozó feltételek.

A bányaműnél a munkába való felvételre csak az alkalmas, a ki:

a) az előírt életkort elérte, miután iskolaköteles gyermekek a 12-ik év betöltése előtt egyáltalán fel nem vehetők. Gyermekeknek, kik 12-ik életévüket már meghaladták, de a 15-ik évet még el nem érték, az ismétlő-iskola látogatása kötelezettségének eleget kell tenniük. Azon napokon, a melyeken az ismétlő-iskolától mentesek, 8 órán át, iskolaköteles napokon

azonban legfeljebb 6 órán át tarthatók munkában. A 16-ik életév betöltése előtt munkások legfeljebb 10 órán át tartó oly munkánál alkalmazhatók, mely egészségökre nem ártalmas és a test fejlődését nem akadályozza; 16 éven aluli munkások éjjeli, azaz esti 9 órától reggeli 5 óráig tartó munkákra egyáltalán nem alkalmazhatók. Oly bányamunkákra vonatkozólag, melyeknek üzeme az éjjeli munka elhagyása által szenvedne, a bányahatóság jóváhagyása kikérhető, hogy nem 16 éves, de semmi esetre 15 éven aluli munkás az előirt munkaórák felét éjjel teljesítse.

b) a szabályszerű okmányok birtokában van, teljesen egészséges és erős testalkattal bir. Minden egyes munkás köteles egészségi állapotát a bányafőorvos által kiállított bizonyítvánnyal igazolni, mielőtt a legénységi könyvbe beiratnék

A munkások és a felvigyázó személyzet felvételét a bányafőnökök javaslata alapján a bányai igazgatóság eszközli.

6. §.

Minden felvett munkásnak kötelessége, bizonyítványát, munkakönyvét, elbocsátólevelét vagy egyéb okmányait és a mennyiben a társpénztár alapszabályai követelik, keresztelőlevelét, továbbá a bányafőorvos által kiállított egészségi bizonyítványt a bányai igazgatóságnak bemutatni. Az okmányok a társulati bányai igazgatóságnál őriztetnek és visszaadatnak, ha a felvigyázó vagy munkás a társulat szolgálatából kilép.

A felvigyázók és munkások kötelesek esetleg arról is gondoskodni, hogy tartózkodási igazolványaik idejekorán meghosszabbíttassanak.

Bizonyítványok bemutatása alól a bányákon al-

**Az okmányok
bemutatása
és megőrzése.**

kalmazott személyek nejei és az atyai hatalom alatt levő gyermekek fel vannak mentve.

7. §.

**A munkások
és felvigyázók
felosztása.**

A bányákon munkában levő személyzet állandó és nem állandó munkásokra oszlik fel.

Minden újonnan felvett munkás és felvigyázó a nem állandókhoz tartozik és csak három szolgálati év letelte után saját kérelmére és előzetes orvosi megvizsgálás után vehető fel az állandó munkások és felvigyázók sorába.

Megelőzőleg köteles az illető kimutatni, vajjon nőse és hol lakik családjá.

Felvigyázók vagy munkások, kik a munkába való belépéskor 40-ik életévüket már meghaladták, az állandó munkások sorába csak a társpénztár választmányának beleegyezésével vehetők fel.

Női munkások, kik mindig csak a nem állandó munkások sorába tarthatnak, földalatti munkákra nem alkalmazhatók.

Valamennyi alkalmazott foglalkozás szerint három osztályba soroztatik és pedig:

Az 1. osztályba tartoznak azon állandó havi vagy napibérrel bíró felvigyázók és irodasegéddek, kik legkevesebb 50 frt havi vagy 1 frt 60 kr. napibérrel bírnak.

A 2. osztályba az 50 frtnál kisebb havi vagy 1 frt 60 kr-nál kisebb napibérrel bíró felvigyázók és irodasegéddek, továbbá a vájárok, bányaacások, gép- és szivattyu-kezelők, fűtők és kézművesek, azután a legalább 1 frt. 20 kr. állandó napi fizetéssel bíró irodai és felvigyázó személyzet tagjai tartoznak.

A 3. osztályba a segédvájárok, csillérek, csatlósok, buktatók, napszámmunkások és tanonezok,

továbbá valamennyi a felszinen alkalmazott egyéb személy tartozik.

8. §.

A felvigyázó személyzethez azok számíttatnak, kik a bányai igazgatóság részéről kinevezési okmány által határozottan a felvigyázók sorába felvétettek; ennél fogva minden ezen szolgálati és fegyelmi büntető szabályzat érvényesége előtt felvett és ezután felveendő felvigyázónak jogában áll, ily kinevezési okmány kiállítását kérni. A bányai igazgatóság ezt neki kiállítani tartozik.

A felvigyázók kinevezési okmányai.

Ha valamely a munkásállományhoz tartozó személy felvigyázói szolgálatra ideiglenesen alkalmaztatik, ez a bányaműhöz való viszonyán semmit sem változtat.

9. §.

A felvigyázó személyzet, a volt Koch-féle bányák bányamunkásainak, valamennyi kézműves és minden a felszinen alkalmazott munkásnak munkaszaka nyáron és télen 6 órakor reggel, és 6 órakor este kezdődik, 6 órakor este, vonatkozólag 6 órakor reggel végződik, déli 12 órától 1 óráig, vonatkozólag éjfélkor való pihenő idővel.

A munkaidő beosztása.

A többi munkásra nézve a munkaidő 8 órai tartamban van megállapítva, melynél a csapatok a munkahelyen váltják fel egymást; pihenő idő nincs megengedve. Ezen munkaidő télen és nyáron reggeli 6 órakor, délután 2 órakor, éjjeli 10 órakor kezdődik és vonatkozólag délután 2 órakor, este 10 órakor és reggel 6 órakor végződik.

A munkaszak minden hét végével váltatik, úgy hogy azon munkások, kik egy héten át nappal voltak munkában, a következő héten éjjel dolgoznak.

Sürgős munka beállta esetében, valamely veszély eltávolítása végett, mentő vagy légvezetési és vizlecsapolási munkáknál stb. valamennyi felvigyázó és munkás köteles, a rendes munkaidő tartamán túl és osztályához nem tartozó munkát is elvégezni.

Ha épen nincsenek a bányán jelen, kötelesek feljebbvalójuk felszólítására bármely időben ellenmondás nélkül segédkezés czéljából a nekik kijelölt helyre menni és ott a munka befejezéséig áradhatatlanul kitartani.

Épen úgy tartozik minden felvigyázó, vagy munkás, a bányaaigazgatóságnak egyik bányakerületből a másikba való beosztás vagy áthelyezés tárgyában tett rendelkezéseibe ellenmondás nélkül belenyugodni.

10. §.

A társpenztárhoz való belépés kötelezettsége.

Valamennyi felvett állandó és nem állandó felvigyázó munkás — a női munkások is — társpenztár tagjává lenni és a legénységi vagy társpenztári anyakönyvbe való beiktatás után a társpenztári alapszabályok minden rendelkezéseinek megfelelni tartozik.

A legénységi könyv a társpenztári alapszabályok kivánalmai szerint rendezendő be és vezetendő.

11. §.

A munkások mag. visellete munka közben és azon kívül.

Az egész munkás személyzet a munka közben és azon kívül folyton erkölcsös és tisztességes életmódot folytasson, mindenki, különösen a feljebbvalók iránt udvarias és szerény legyen és mindig az igazságnak megfelelő nyilatkozatokat tegyen. Kötelessége a tudomására jutott minden rendetlenséget vagy a bányaművet illető veszélyt feljebbvalóinak azonnal jelenteni; a feljebbvalók rendelkezéseit és parancsait ellenmondás nélkül azonnal végrehajtani. Kö-

telessége továbbá, a neki átadott munkát megfelelően elvégezni.

Minden előforduló engedetlenség vagy minden munkamegtagadás azonnal bejelentendő, hogy az illető fegyelmi büntető határozmányok szerint lehessen eljárni.

A tisztelet nyilvánítására úgy a bányában, mint a külszínen a régi bányaüdvözlés: Jó szerencsét! (Glück auf!) szolgál.

12. §

A kifizetés havonként egyszer és pedig egy bánya- és egy könyvviteli hivatalnok jelenlétében történik.

Kifizetés.

A kifizetés napja mindig szombat, mely legfeljebb a megfelelő lezárolási időszak bezárása utáni harmadik hétbe eshetik és pedig azért, hogy a számtiszteknek a bérlajstromok elkészítésére idejük legyen.

Minden munkás vagy munkás-csapat a fizetésekor bérczédulát kap, melyen a teljesített munkaszámok száma, a szakmány szerinti és egyéb fizetés, tehát az egész kereset; a társpénztárba, adóra, a bányamű részére, biróilag megállapított tartozásokért, papi és tanítói illetményekért történt levonások, melyeket minden munkás és felvigyázó eltérni tartozik — és végre a kifizetett összeg fel van tüntetve.

A kapott pénzt az átvételnél kell megolvasni. A fizetőhelyiség elhagyása után észrevett pénzhiányok iránt kárpótlási igények többé nem támaszthatók.

A bérczédulában stb. előforduló helytelenségek vagy hibák iránti felszólamlásokat a fizetés napján

nem szabad előterjeszteni, hanem csak a legközelebbi munkanapon. Ha a fizetés után öt nap alatt felszólamlás nem történik, akkor feltételeztetik, hogy a számadás, illetőleg a bérczédula helyes.

Minden kifizetés napján csak azon helyeken foly a munka, melyeket a feljebbvaló hivatalnok a sürgősség miatt külön kijelölt. Az erre kirendelt munkások akadékoskodás nélkül munkájokra menni tartoznak, a többi pedig a kifizetésnél megjelenni köteles.

13. §.

**Előlegek,
részfizetések
és élelmi sze-
rek kiszolgál-
tatása.**

A bányapénztárból előlegek nem adatnak, a szabad keresetre azonban félhavonként részfizetések teljesíttetnek. Idegen helyekről érkezett és ujonnan felvett munkások az első három hónapban keresetöknek megfelelő előleget igényelhetnek.

Minden bányamunkásnak és felvigyázónak szabadságában áll, a bányaműi élelmezési raktárából a bérszámlálásban való levonás fejében szabad keresete arányában, havonként 10—25 frtnvi összegig élelmi szereket venni, ha az illető a munkára szabályosan eljár.

14. §.

**Élelmezési
raktarak.**

Csak azon czélből, hogy a munkásoknak az élelmi szerek beszerzése könnyíttessék, a legkelen-dőbb szükségleti cikkek beraktározthatnak. Senki sem köteles élelmiszereket a bányaműtől vásárolni. Mindenkinnek szabadságában áll, hogy szükségletét bárhol is fedezhesse. A munkások a lehető legnagyobb takarékossgot gyakorolják, hogy a bér elég legyen és az esetleg kivett élelmiszereken kívül megfelelő készpénz is maradjon.

Ha a részfizetések a bér magasságát meghalad-

nák és a hónap végével kiegyenlítetlen hátralék maradna, akkor az illető munkásnak a legközelebbi időre az élelmezési bevásárlás felfüggesztetik.

Élelmi szereket vagy részfizetéseket a munkaidő alatt felvenni nincs megengedve.

15. §.

A bányagondnokságok szabadságában áll, a munkások vagy felvigyázók által kért szabadságolást 14 napi tartamig megengedni vagy megtagadni. Hosszabb időre terjedő szabadságokat a bányagondnokságok javaslatára a bányaigazgatóság engedélyez.

**Szabadságok
megadása.**

A szabadságolt munkás vagy felvigyázó a szabadság megkezdésével szabadságjegyet kap, mely a szabadság napjának kezdetét és időtartamát feltünteti és a szabadságtól való visszatéréskor a szolgálatba való újra belépés végett felmutatandó. Ha valamely szabadságolt személy a meghatározott időre vissza nem jön és hosszabb kimaradását nem tudja eléggé igazolni, akkor a munkából kilépettnek tekintetik.

Ha az illető az engedélyezett szabadságot a határozottan megállapított időn belül, vagy ha ez nem lett volna kijelölve, az engedély elnyerése után 14 nap alatt igénybe nem veszi, akkor az megszűnt és szükség esetében új engedély kérendő ki.

A szabadság tartama alatt a társpénztárba való alapszabályszerű járulékok fizetési kötelezettsége nem szűnik meg.

16. §.

Minden munkás, ki a munkát elhagyni szándékozik, köteles 14 nappal előbb, még pedig a hónap elején vagy közepén a munkáról leköszönni és ezen 14 nap alatt dolgát szabályosan teljesíteni.

**Felmondás és
szolgálatból
való kilépés.**

Épen úgy minden munkásnak, ki bármely okból elbocsátandó, és a kinél nem forog fenn oly vétség, mely a munkából való azonnali elbocsátását vonja maga után, az üzemvezető által a szolgálat előzőleg szintén a hónap elején vagy közepén felmondandó.

Ha felvigyázó akarja szolgálatát elhagyni, tartozik azt 3 hónappal előbb felmondani és ezen idő alatt is szolgálati kötelmeit pontosan teljesíteni. Épen úgy felvigyázónak, hacsak nem forog fenn oly vétség, mely a szolgálatból azonnal való elbocsájtást vonja maga után, a bányaigazgatóság részéről a szolgálat 3 hónappal előbb fölmondandó

Minden elbocsátott ember részére szabályszerű leköszönés és lezámolás után elbocsátólevél, a valamely vétség miatt elbocsátottnak pedig egyszerű szolgálati bizonyítvány állíttatik ki a bányaigazgatóság által, az előirt bélyeg megtérítése mellett.

17. §.

**Elbocsátás,
felmondás
nélkül.**

Azonnal, még pedig előzetes felmondás nélkül azon felvigyázók és munkások bocsáttatnak el:

a) kik az általános büntetőtörvény szerint valamely büntettet, nyereszkedési vágyból eredt vagy a közerkölcsöt megtámadó vétséget, valamely személy biztonsága, a munkaadó becsülete vagy tulajdona ellen való áthágást követtek el,

b) a hivatalnokok és a felvigyázó személyzet ellen való tetteges és durva fegyelmetlenség eseteiben,

c) felszinen vagy a bányákban és műhelyekben történt verekedések után,

d) lopásoknál a társulati vagy társi tulajdonon,

e) ha a munkás egy év lefolyása alatt háromszornál többször büntettetett a szolgálati szabály szerint 2 frttal vagy azon felül,

f) a munkából szabadság nélkül 14 napig való távolmaradás után,

g) ha a társpénztár hamis bemondások folytán megkárosult,

h) a társaknak a feljebbvalók ellen való engedtlenségre, munkamegtagadásra, munkabeszüntetésekre (sztrájk) vagy erőszakos lépésekre való izgatásánál, valamint ily mozgalomban való részvételkor valamely előny kieroszakolása végett,

i) azon munkások, kik magaviseletük által nyilvános botrányt okoznak és javíthatatlan korhelyek vagy verekedők,

j) azok, kik általában nem vetik alá magukat ezen szolgálati szabályzatnak,

k) ha valaki a szolgálattal összeférhetetlen mellékkeresetet üz, mely esetleg vagy tényleg a társulati vállalat kárára van,

l) a szolgálati titok megsértésénél vagy annak a társulati vállalat hátrányára való értékesítésekor,

m) a ki szakmány- vagy fizetési jegyeket valamely előny elérése végett hamisít, vagy a termelt szén ellenőrzésére szolgáló jeleket elcseréli,

n) a ki dinamitot vagy hasonló robbantó anyagokat visszatart es jogtalanul felhasznál.

Az ilyképen felmondás nélkül elbocsátott egyén a fennálló büntetőtörvények szerint való további megbüntetés végett esetleg a bíróságnak is feljelentetik.

II. SZAKASZ.

Bér- és házszabályzat.

18. §.

Társulati lakásra való igény.

Minden idegen és nem a bányák környékéről származó munkás és felvigyázó a társulati munkás és felvigyázó házakban lakást kérhet és abban részesül is, ha neki megfelelő lakás rendelkezésre áll. A bányák környékéről származó munkások és felvigyázók lakásra csak akkor tarthatnak igényt, ha ilyen rendelkezésre áll.

19. §.

Rendelkezési jog a lakások fölött, a bér és házszabályzat jogi ereje.

A társulati munkás- és felvigyázó lakások felett a pécsi, szabolcsi, vasasi és váraljai bányakerületekben a bányakerületi gondnokság rendelkezik a következő határozmányok szerint, melyeket minden lakófél a lakás felfogadásánál mint öt jogerősen kötelező elfogad.

20. §.

Határozmányok a lakások használatát illetőleg.

Ezen lakásokat csak társulati szolgálatban álló munkások, felvigyázók és ezek családjai használhatják.

A bányagondnokság engedélye nélkül minden lakáscsere meg van tiltva.

Albérlők felfogadása csak előzetesen kikért engedély folytán és csak akkor van megengedve, ha a felfogadott albérlők szintén a társulati művek-nél vannak alkalmazva.

Nyugdíjasok és társulati munkások vagy felvigyázók özvegyei a lakások használatára nem tarthatnak igényt; kivételesen azonban kaphatnak üres lakásokat, a meddig ezekre szükség nincsen.

21. §.

A bányai igazgatóság által minden egyes lakásért nagysága, állapota és az esetleges kert szerint megállapított lakbér, mely a bányagondnokságnak valamennyi rendelkezésére álló lakása felől egy táblázatban van megállapítva, a kifizetés alkalmával havi részletekben a keresetből utólagosan vonatik le. A lakásbérek úgy vannak megállapítva, hogy általok az állami és községi adók, továbbá a lakóházak építési költségei fedeztessenek.

Házbér és felmondási jog.

Minden lakás mindkét fél részéről 14 napra felmondható. Azon lakófelek, kik a szolgálatot vagy a munkát a társulati bányákon bármely okból elhagyják, kilépésökkel egyidejűleg a lakást is tartoznak kiüríteni.

Büntetésből való elbocsátásnál előzetes felmondás nélkül (17. §.) vagy más törvényes okból a társulati lakás az illető által legkésőbb 3 nap alatt elhagyandó. A lakás kiüresítése és átadása után az elmenő lakófél megkapja leszámolását.

22. §.

Minden lakás használható és tiszta állapotban adatik át azon kötelezettséggel, hogy a bérlő a lakást ezen állapotban tovább fentartsa és a kiköltözködés alkalmával ily állapotban át is adja. A lakás természetes és rendes használása folytán beállott hiányokért a bérlő nem felelős. Azon kárért, melyet a bérlő vagy hozzátartozói a lakáson okoznak, a bérlő felelős.

A lakófél köteles tehát a belső falak kimeszelését, eltörött ablaktáblák pótlását, ajtó- és ablakvasalások javítását maga vagy saját költségén eszközölni. A lakások falainak kimeszelésére szükséges

Az építési fentartás, tisztaság, kárpótlási kötelezettség okozott károkért.

oltott mész és a padlók felsikálására szükséges homok, a mennyeiben készletben van, a félnek ingyen engedtetik át. A mész bizonyos időközökben (husvét, karácsony, pünkösöd) a bányagondnokság felvigyázó személyzete által kiadatik.

Mésznek önhatalmu elvitele meg lesz büntetve, azonfölül az illető a jogot további ingyenes mészre elveszti.

Továbbá kötelesek a lakófelek a lakóházakhoz tartozó udvarokat, utakat, vízfolyásokat, istállókat stb. mindig tisztán tartani; télen a lakások előtt fekvő havat eltávolítani, fagy alkalmával hamut szórni, új udvar- és kertkerítések (sövények) felállításáról vagy a létezők fentartásáról gondoskodni.

A lakások belső vagy külső részeinek szándékos vagy hanyagságból eredő megrongálása vagy bepiszkítása esetében a rendkívüli fentartási munkák költségeit a konyhakövezeten, padlókon, ajtókon, ablakokon, kályhákon, tüzhelyeken, árnyékszékeken, istállókon, kerítéseknel, ültetéseknel stb. a lakás birtokosa vagy hozzátartozói tartoznak viselni.

23. §.

Építési fenn-
tartás a ter-
mészetes
elhasználás
folytán. Ter-
mészetes ese-
mények által
előidézett
károk.

A lakó és gazdasági épületek fentartását általában, épen úgy a természetes elhasználás vagy természeti események által okozott károk kijavítását és azon házrészek helyreállítását vagy újra beszerzését, melyeknél javítás már nem eszközölhető, a bányabirtokos költségén a bányagazgatóság eszközli.

24. §.

Rendőri sza-
bályok.

A házak padlásain széna, szalma, lomb vagy egyéb tűzveszélyes tárgyak, épen úgy robbantó anya-

gok (dinamit, puszkapor, gyutacsok) tartása a lakóhelyiségeken belül vagy közelökben tilos.

Nyitott lámpával a padláhelyiségekre nem szabad járni. A kályhákból és tűzhelyekből kikerülő hamu teljes lehülés után a házaktól oldalvást távolabb eső helyeken, melyek e célra ki vannak jelölve, rakandó le.

Az istállókból kerülő trágya, az ágyszalma, valamint a szemét stb. lehetőség szerint a kertekbe viendő és az udvarok, utak, lépcsők, utcák stb. minden bepiszkítása a leggondosabban kerülendő. Tűzifát a konyhában vagy a lakóhelyiségeken belül feldarabolni a legszigorubban tiltva van.

25. §.

A lakófélnak a bányaigazgatóság különös engedélye és tudta nélkül nem szabad építési változtatásokat vagy hozzáépítéseket eszközölnie. A lakásnak elhagyásakor azonban a fél a jóváhagyott építésekért nem emelhet semmiféle kárpótlási igényt és a pótépítmények, milyenek a pajták, istállók, füstölőkamrák, kerítések stb. a létező állapotban hagyandók. Lakásváltoztatásoknál a meglevő fák, bokrok, sövények sohasem vihetők el vagy rongálhatók. Gyümölcs és diszifáknak a kertekben és udvarokban való ültetésekor arra kell ügyelni, hogy a háztól legalább 3 m. távolságban legyenek és a kocsitnak akadályul ne szolgáljanak.

A fákról és bokrokról a hernyófészkek és egyéb kártékony rovarok évenként és idejében leszedendők és elpusztítandók.

A nyilvános ültetések, fasorok, parkok valamennyi teleplakos különös oltalmába ajánltnak és

Építési változtatások,
fák, bokrok,
sövények,
nyilvános ültetések.

nem szolgálhatnak legelőül. Az itt-ott vagy a legelőhelyeken előforduló szerb töviskóró kiirtandó és szaporodása lehetőleg meggátlandó.

26. §.

Adók és közterhek, kártűzök.

Az állami és községi adók a fekvőségek, kertek és lakóházak után a társulatot terhelik, ellenben a lakófelek által azon terhek viselendőek, melyek kivételes esetekben közczélokból, mint például katonai beszállásolásoknál stb. a hatóságok által kirovatnak. Épen úgy kötelesek ők és hozzá tartozóik elemi eseményeknél vagy kártűz kitörésénél segítő és védő kézzel közreműködni. Ezen köteleesség valamennyi szomszédra, társulati munkásra és felvigyázóra háramlik.

27. §.

Füstölő kamrák. Hazli állatok tartása és legeltetése. Nyilvános kutak

Füstölőkamrák felállítása csak azon telepeken, a hol nincs külön lüstölőkemencze, van kivételesen és az épületektől félreeső helyeken megengedve. Gallambduczok megerősítése a lakó- és gazdasági épületek falaira vagy tetőire meg van tiltva.

Kecskéknek szabad legeltetése egyáltalában tilos és azon telepeken is, hol a növényzet jelentékeny károsodásától nem kell tartani, erre a bányagondnokság külön engedélye szükséges.

Épen úgy disznók, tehének, bárányok stb. csak pásztorok felvigyázata alatt és csak az e czélra átengedett helyeken legelhetnek.

Ruháknak tisztítása a közkutak, viztartók és vízi állomásoknál meg van tiltva. A teleplakosság fölszólittatik, hogy ezen helyek minden bepiszkítását, valamint a viznek minden haszon- és czéltalan pazarlását kerülje és az ellene cselekvőket feljelentse.

28. §.

A bányaigazgatóság vagy bányagondnokságok kiküldött közegeinek, a hányszor szükségesnek találtatik, szabadságában áll, hogy a lakásokat megvizsgálásig vizsgálási joga. Az ezen szemle alkalmával észrevett kifogások azonnal megszüntetendők, és az adott utasítások végrehajtandók.

Epen úgy a fentebbi bér- és házszabályzat felett örökösre rendelt telepi és építészeti felügyelőknak a lakófelek és azoknak családtagjai föltétlenül engedelmeskedni és mindent kerülni tartoznak, a mi elégedetlenségre, pörre és panaszokra okot szolgáltatathatna.

Azon felek, kik ezen határozmányokat vagy a nyert utasításokat nem teljesítik, bejelentés nélkül idegen lakókat fogadnak, szeszes italokkal vagy más tárgyakkal meg nem engedett kereskedést üznek, szomszédjaikkal pörpatvarban élnek, vagy ezen bér- és házszabályzat szabványait figyelmen kívül hagyják, kimélet nélkül — esetleg karhatalommal — távolíttatnak el a lakásokból.

III. SZAKASZ.

Fűtőanyag-illetmények kiszolgáltatása.

29. §.

Valamennyi a 7. §-ban felsorolt alkalmazottnak kivétel nélkül, a mennyiben nősek és állandó háztartást vezetnek, igényük van szénnek ingyenes vételezésére.

Fűtőszén és alátűzelési-illetmény jogosultsága.

30. §.

A legmagasabb mérték, melynek korlátain belül az illetmény az alkalmazottak házi szükségletére

Az illetmény mértéke.

szorítkozik, évenként 30 métermázsza kőszén. Tüzelőfa csak akkor adatik ki, ha régi hasznavehetetlen fából készletek vannak.

Az igényre jogositottnak, ha szükséglete kisebb, nincsen kárpótlási igénye.

Azonfelül az illetményi igényeknek egyik esztendőből a másikba való átvitele, továbbá elvitele a szolgálatból való kilépés alkalmával nincsen megengedve. Illetményi szénnek és tüzelőfának eladása, vagy elajándékozása az illetményre való jogosultságnak mindenkorra való teljes elvesztését vonja maga után.

Ha a felől, vajjon valakinek saját állandó háztartása van, és az igényjog iránt kétség merül föl, esetről-esetre a bányagazgatóság dönt.

A tüzelőfailetmények csak annyiban igényelhetők, a mennyiben más célra hasznavehetetlen fából elégséges mennyiség egyáltalában készletben van.

Ha nem áll elég rendelkezésre, a szükséglet a következő sorrendben fedezendő:

- a) irodák, kórházak, templom, iskolák, vegyészeti intézet és egyéb üzemtelepek;
- b) hivatalnokok,
- c) felvigyázók,
- d) munkások.

31. §.

Az illetményi szén és fa minősége.

Az illetményi szén minősége olyan, mint a közönséges osztályozatlan aknaszéné. Tüzelőfának csak a társulati bányákból kiszállított régi bányafa és a fa- és ácsolóhelyeken és a műhelyekben a fa feldolgozásánál előálló forgácsok és kis hulladékok használhatók fel, de minden esetben csak akkor, ha a fa semmiféle üzemi célra többé fel nem használható.

Minden üzemág, melynél tüzelőfának alkalmas hulladékok előállanak, az illető készleteket összegyűjteni, másféle czélokra még felhasználható fadarabokat mind gondosan kiválogatni és a maradékot, a mennyiben a saját iroda fűtésére nem szükségeltetik, ürméterekben felállítani és ezen mennyiségeket a bányakerületi főnöknek rendelkezésére bocsátani tartozik.

Az erdőtartolásnál saját kezelésben előállított hasáb- és dorongfa illetményi fának való felhasználástól ki van zárva, a tuskófa pedig akkor, ha üzemi czélokra még alkalmas.

Miután, a forgácsoknak ürtartalma fatömegökhöz viszonyítva nagyobb, ha kizárólag forgácsok adatnak, belőlük két ürméter 1 ürméter illetményi fának (mint dorong vagy hasított) számítandó.

32. §.

A szén- és tüzelő-fának kiszolgáltatása azon bányakerületi főnök írásbeli utalványára történik, a kinek kerületében a jogosított lakik, Pécs városában a bányai igazgatóság utalványára, legfeljebb $\frac{1}{4}$ évi részletekben, a kiszolgáltatásra kijelölt helyeken, napokon és órákban az átadással megbízott szénmérő és felszíni felvigyázók által.

^A kiadásnak módja.

Utóbbiak kötelesek a szenet és tüzelőfát a beérkezett megrendelések sorrendje szerint az azokon feljegyzett mennyiségekben a 31. §. szerint megállapított minőségben bármiféle előnyadás, károsítás vagy szükségtelen halasztás nélkül kiszolgáltatni, még pedig a szenet súly vagy ennek megfelelő ürmérték szerint és a tüzelőfát ürméterekben felállítva.

33. §.

**Elszállítás a
lakáshoz,
raktározás**

A három havi felmondás mellett alkalmazott felvigyázó személyzet az évi illetményt szénben és fában a bányamű költségére a lakóházakhoz szállítva kapja. A 14 napi felmondásra alkalmazott irodai, felvigyázó- és munkásszemélyzet a szénnek és failletménynek szállítási költségeit sajátjából fedezni tartozik.

Az ingyenes szállítás azonban csak azokra terjed ki, kik a szűkebb bányatelepi kerületeken belül laknak. Távolabb lakók a szállítást sajátjokból fedezni tartoznak vagy a bányapénztárnak a nagyobb távolságból eredt többköltséget megtéríteni. .

Az átvitelt a raktárhelyiségekbe és ott felállítást a jogosítottak saját költségükön és társulati munkások igénybevétele nélkül tartoznak eszközölni.

Az elszállítások a bányakerületi főnök által kiállított utalványok sorrendjében történnek.

Mindazon esetekben, a mikor a szén vagy fa szállítása a bányamű által, akár ennek, vagy a fél költségén történik, az illetők a fuvarosoktól való hiánytalan átvételt az e célra szolgáló könyvecskében elismerni tartoznak.

A szállítás a félnek veszélyére történik, a ki azonban esetleges károsodásért a fuvarost bepanaszolhatja és a vizsgálat és kiegyenlítés végett a bányakerületi főnök segítségét kikérheti.

34. §.

**Bejelentés,
utalványozás,
elszámolás,
kivilogatás,
ármérséklés.**

Valamennyi a bányákon illetményre jogosult egyén időleges szén és faszükségletét az illetmény határain belül azon üzemzetőségnél, a melynek kerületében a lakás fekszik, kivétel nélkül bejelenteni

tartozik, még pedig önálló melléküzemek vagy üzlet-ágak alantasai főnökük közvetítésével, a ki a bejelentéseket előzetes megvizsgálás, esetleg kiigazítás és láttamozás után az illetékes bányakerületi üzemvezetőnek tovaadja.

A bányakerületi főnökök az utalványokat a szénnek és tüzelő fának kiszolgáltatására (32. §.), elszállítására (33. §.) a bejelentések sorrendjében kiállítják, az ezek felől kiállított számadási bizonyítékokat a létező utalványok és átvételi elismervények alapján átvizsgálják és helyesbitik, az illetmények kiszolgáltatását nyilvántartják és az év zártával az illető számadást a bányai igazgatósághoz benyújtják.

Valamennyi illetményre jogosítottnak és ezek családtagjainak meg van engedve, hogy a törecshányókon hulladékszenet kiválogassanak és saját szükségletükre felhasználjanak. Idegeneknek ellenben a kiválogatás tiltva van.

Azonfelül a bányai igazgatóság évenként szénnek mérsékelt áron való kiszolgáltatását azon bányaalalmazottak részére fogja engedélyezni, kiknek szüksége az illetmény mértékét meghaladja.

35. §.

A ki önhatalmulag, azaz az előirt utalvány nélkül vagy evvel megbizott szénmérő és felszíni felvigyázó által való különös átadás nélkül, ennek távollétében, az erre meg nem határozott pontokról szenet vagy fát elvisz, társulati urasági czélokra kijelölt fűtőanyagokat magánszükségletére felhasznál, a ki általában az előző határozmányokat áthágja, a ki a szén és fa kiadásával megbizott személyzetet kötelességének gyakorlásában akadályozza, fenyegeti

**Az illetmény
kiszolgáltatói szabály-
zat meg nem
tartásának
következmé-
nyel.**

vagy gyalázza, az illetmények részesülésétől vagy bizonyos időre, de legkevesebbé fél esztendeig, vagy mindenkorra kizáratik, mi mellett nem tesz különbséget, vajjon az áthágás maga az alkalmazott vagy hozzátartozói, esetleg megbizottai által történt.

II. R É S Z.

A felvigyázó- és munkásszemélyzetre vonatkozó különös határozmányok.

IV. SZAKASZ.

A felvigyázó személyzet szolgálati kötelességei.

36. §.

Az újonnan kinevezett felvigyázó bemutatása.

Minden újonnan kinevezett felvigyázó az alája rendelt munkásszemélyzetnek bemutatandó, mely alkalommal a személyzet alkalmas módon kötelességeire figyelmeztessék.

37. §.

A felvigyázó személyzet szolgálati kötelmei.

A felvigyázó személyzetnek szolgálati kötelmei a következőkből állanak:

1. A felvigyázók a munkások felolvasása előtt félórával a rendelő szobában jelen lenni, azután a bányába beszállni, vagy a munkaidő kezdete előtt a műhelyekben, általán rendeltetésök helyén megjelenni és munkazártáig ott tartózkodni tartoznak. Épen úgy tartozik a felvigyázó személyzet az alájok rendelt munkások kifizetésénél jelen lenni.

2. A munka megkezdése előtt a rendelésnél előimádkozni.

3. A bányafőnök által reá külön bizott anyagokat a munkásoknak kiadni, és erről pontos jegyzéket vezetni, melyben mindig pontosan feltüntetve

legyen azon üzemág, melyhez az anyag kiszolgáltattott. Az anyagok és szerek használatában való takarékoság és a szükséges anyagok és szerszámok jó megőrzéséről való gondoskodás szintén kötelességek.

4. A bányafelvigyázók a reájok bizott bányakerületet szorgalmasan bejárni és valamennyi munkahelyet minden munkaszakban legalább egyszer meglátogatni, valamint a tulajdonos károsodása és életveszély ellen tett intézkedések fölött őrködni tartoznak, miután ezért első sorban ők felelősek. Ennél fogva különösen szemügyre kell venniök az ácsolatot, a tetőzet és oldalak állapotát, esetleges hasadékok tágulását, a talpnak duzzadását, a bányavizek levezetését, továbbá arra kell ügyelniök, hogy a repesztések a pihenőidő előtt vagy a munka zártakor, a vágatokból a bányafák kiszedése és a támaszok kivétele a fejtésekben óvatossággal történjék, végre, hogy az aknaszállításra és személyek leeresztésére vonatkozó bányarendőri szabályok betartassanak.

5. Ügyelniök kell, hogy lehetőleg sok darab-szén nyeressék, hogy a szén meddő részekről lehetőleg mentes legyen, szemmel kell tartaniök a szállító edények szabályszerű megtöltését, a berakási helyek rendes tömését és megakadályozniök, hogy a betömés tűzveszélyes anyagokkal történjék.

6. Hatniök kell a bányauregek, vizlefolyók, szállítópályák tisztántartására, a szénnek és palának a vajatvég üzemének megfelelő elszállítására.

7. A felvigyázó személyzet a munkásoknak a szükséges oktatást és felvilágosítást megadni és őket mindig, különösen pedig veszélyes munkáknál tanácsosul és tettel támogatni tartozik, miért is ilyen munkáknál mindig jelen lenni köteles

8. A rendelésnél ők olvassák fel a munkások neveit, a munkaszakkönyvek vezetését, a szakmányokról való feljegyzéseket, a napszám- és felszíni munkások ügyeletét, a bányaépületek, kaszárnyák látogatását és a bérlő és házszabályzat kezelését az őket illető szabványok szerint ők teljesítik.

9. Tartoznak a munkaidő betartását a nekik feljebbvalóik által tett szabályok és rendelkezések szerint ellenőrizni, a munkáknál, különösen olyanoknál, melyek nem adatnak ki szakmányaiba, a feladott munka szorgalmas, jó és gyors kivitelére és arra ügyelni, hogy egy munkás se hagyja el helyét alapos ok nélkül, épen úgy szigoruan ellenőrizni, hogy egy munkás sem bocsáttassék ittas állapotban a munkára, továbbá, hogy senkisésem dohányozzék és ne tartson gyújtókat magánál.

10. A felvigyázó személyzetnek szigoruan kell ügyelnie, hogy a bányaműnél alkalmazott fuvarosok lovaikkal szorgalmasan kocsizzanak, a lehető legnagyobb mennyiséget felrakják, munkaidejüket pontosan betartsák, és ne kocsizzanak czéltalanul ide-oda.

11. A szállított anyagokat és szerszámokat lelkiismeretesen megolvasni, súly vagy mérték szerint átvenni, hasznavehetetlent elkülöníteni, fel nem használható fákat, deszkákat, szél-deszkákat, vastag deszkákat kiküszöbölni tartoznak.

12. A műhelybeli és a külszínen alkalmazott felvigyázók gondoskodni tartoznak, hogy a 122—125. §§-ok szabályai pontosan teljesítettessenek, hogy az összes munkás személyzet kötelességeit szorgalmasan végezze.

Arra kell ügyelniök, hogy gyermekágyasok lebetegedésük után csak 6 héttel, esetleg 4 héttel, de

csak akkor, ha munkaképességük orvosilag igazoltatik, bocsáttassanak a munkára, továbbá, hogy asszonyok és leányok, csakis felszinen, és sohasem lent a bányában alkalmaztassanak.

13. A felvigyázóknak ügyelniök kell, hogy az üzemi gépek és készülékek a legjobb karban tartassanak és semmi sérülést ne szenvedjenek. Minden hiány és hiba azonnal eltávolítandó, esetleg gondoskodandó, hogy ezen hiányok vagy hibák minél előbb megszűnjenek. A szijaknak a szijtárcsákról való levételét és felrakását a gépkezelők vagy az erre rendelt munkások saját felelősségük mellett és óvatossággal teljesíteni tartoznak.

14. A felvigyázó személyzetnek semmi szín alatt nem szabad pénzt, élelmi szereket, árucikkeket vagy értéktárgyakat munkásoktól, bányaszállítóktól és egyéb személyektől, kik ily módon bármily előnyt elérni akarnak, elfogadni. Ezen szabály meg nem tartása az illető felvigyázónak azonnali, felmondási határidő nélkül való elbocsátását vonja maga után.

38. §.

A felvigyázó személyzet köteles a közvetlen feljebbvalónak a rendelőszobában, a déli pihenőkor, vagy a munka zárta után jelentést tenni és a legközelebbi napra a parancsokat kikérni. Jelentés teendő minden előforduló változásról, a szén vagy kőzet alkatáról a különböző üzemi helyeken; mindenről, a mi a bányában és műhelyekben, a felszínen történik, végül fegyelmi ügyekben. Sürgős esetekben a bányahivatalnoknak azonnal jelentés teendő és minden nyert utasítás véghez viendő és ellenőrzendő. Rendkívüli esetek alkalmával vagy a

**Jelentéstétel,
a felvigyázók
intézkedési
joga.**

feljebbvaló távollétében a felvigyázó közegek előintézkedéseket tartoznak tenni, melyeket a veszély vagy kár eltávolítására alkalmasaknak találnak.

A felvigyázó személyzetnek munkaideje alatt tevékenységének helyéről jelentés nélkül soha sem szabad távoznia. A jelentés a feljebbvaló hivatalnoknál teendő.

39. §.

A felvigyázók alkalmazása más, mint a rendes szolgálati teendőkhöz.

Miután a felvigyázók száma mindig az üzem kiterjedésével áll arányban, azért egy és ugyanazon egyenre több rangfokozat teendői is bizhatók, de csak olyan mértékben, hogy az előirt teendők teljesítésére képes legyen.

Többféle szolgálati teendő egy felvigyázó közegekre csak a munkások biztonságának hátránya nélkül ruházható át és csak a bányaművezető személyes felelőssége mellett van megengedve.

40. §.

A felvigyázó személyzet felelőssége.

Szabály szerint a felvigyázók valamennyi nekik általában és különösen átruházott kötelmeik teljes és helyes keresztülviteléért, továbbá valamennyi szabálytalanságért, kárért és veszélyért felelősek, melyek rendelkezésükből a nekik át utalt hatáskörben erednek és ezen felelősség alól csak akkor menthetők fel, ha semmi mulasztást nem követtek el.

Azon egyének, kik a rendelkezéseknek nem tesznek eleget, feljelentendők és esetleges zavarok okai illetékes helyen azonnal megjelentendők.

A felvigyázó személyzet nem vonhatja ki magát semmiféle munka alól, ha ez nem is épen szakmájába való és az üzemvezető szükségképen kényszerítve van, hogy ezt reábizza. Épen így köteles szük-

ség esetében alacsonyabb rangfokozat dolgát is végezni.

Azonkívül megjegyeztetik, hogy szükség esetében a felvigyázó közegek szolgálata nincs sem munkaidőhöz, sem hétköznaphoz kötve; kötelezve vannak azt annyi ideig napközben vagy éjjel teljesíteni, mint ezt felvigyázói tisztük szabályszerű és lelkiismeretes teljesítése kívánja.

41. §.

A felvigyázó személyzet józan és erkölcsös életmódot folytatni tartozik, a munkásokkal és alárendeltekkel való közlekedésnél erélyesen lépjen fel, de ennek daczára igazságosan és nyugodtan járjon el, különösen pedig barátságos és emberséges eljárást tanusítson, rendreutasításokat komolyan és szigoruan ugyan, de méltó kifejezésekben adjon. A munkaidőn kívül is ezekre ügyeljen és a pártolás színét is kerülve, rendtelenségeket, visszaélést, vétségeket, illedelmetlenségeket, veszekedéseket és más a rendet zavaró eseteket vagy megszüntessen, vagy a személy megkülönböztetése nélkül a bányafőnöknek feljelentsen.

Életmód, viselkedés, magatartás az alárendelttel szemben.

V. SZAKASZ.

A bányamunkás személyzet szolgálati kötelmei és teendői.

42. §.

A bányamunkások feloszlanak vājárookra és segéd (tanonez) vājárookra. Azután következnek a csatlósok és buktatók, a csillérek, végre a bányászinasok.

A bányamunkások felosztása.

Vājárok (és bányácsok) gyanánt csak azon egyének alkalmasak, kik a bányamunkát és ácsolást

ezen vagy valamely más bányaműnél rendszeren megtanulták, legalább 20 éves kort elérték és szorgalmasoknak, józanoknak és megbízhatóknak bizonyultak. Bányamunkások, kik három évi gyakorlati alkalmazást kimutathatnak, 18 évesek és másként alkalmazásnak látszanak, mint segédvájárok illetőleg segédácsok és legkevesebb két évig szolgálniok kell, míg vájárrá előléphetnek.

Szükség esetében a segédvájárok a szállításra és egyéb bányamunkákhoz is alkalmaztathatnak.

A vájárok és ácsok a hozzájuk beosztott segédvájárokkal és segédácsokkal türelemmel és barátságosan bánjanak és a hol szükséges, oktassák, hogy hasznavehető és derék bányamunkásokká kiképeztessenek.

Több vájár- és segédvájár, kik egy helyen dolgoznak, egy csapatot képez, köztük a legmegbízhatóbb és legtapasztaltabb csapatvezetőnek rendeltetik az üzemvezető által.

43. §.

**Bevallás,
munkaszak
jegyzése.**

A munkaszak megkezdése előtt $\frac{1}{4}$ órával a bányamunkások a rendelő szobában vagy külön meghatározott gyűlőhelyen, józanul és kipihenten összegyülekezni, az imádságot közösen elvégezni, esetleges jelentéseket tenni és a megtörtént felolvasás után azonnal és ellenkezés nélkül a nekik kijelölt helyre menni tartoznak. Azonfelül valamennyi munkás a munkaszak befejezése után személyesen a munkaszak bejegyzése végett a rendelőszobában megjelenni tartozik. Szabály szerint a legénység hetenkint 6 munkaszakot végezhet, kettős munkaszakokhoz az illető üzemi hivatalnok engedélye szükséges.

44. §.

Egy munkásnak sem szabad jelentés vagy kiért szabadság nélkül a munkától elmaradnia. Csak betegség esetében vagy más okadatolt akadályoknál van a munkától való elmaradás megengedve, de legkésőbb a felolvasásig valaki által be kell jelentetnie, hogy helyettesítés végett még idejében intézkedések történhessenek. Az ez ellen vétők büntetéssel sújtatnak.

A munkaszak
végzésének,
esetleges
akadályok
bejelentésé-
nek kötele-
zettsége.

45. §.

A munkások tartoznak a munkaidő közben mindenlele szeszes ital élvezetétől tartózkodni, nem szabad aludniok, mellékfoglalkozást űzni, magukat a semmittevésre vagy épen mulatozásra ráadni. Nem szabad a munkát lármás, kiesapongó társalgás, vagy veszekedés és czivakodás által zavarniok, vagy megszakítaniok. Látogatásokat mind maguk között, mind pedig más nem ugyanazon munkához tartozó személyektől vissza kell utasítaniok. Kötelesek ennél fogva a munkaszak közben szorgalmasan dolgozni; munkaváltáskor mind az utánok dolgozó munkásokat, mind a felvigyázókat minden veszélyre és különös jelenségre figyelmeztetni tartoznak.

Szeszes ita-
lok élvezésé-
nek tilalma
munka köz-
ben. Szorgal-
mas és csen-
des viselke-
dés.

46. §.

A munkások tartoznak mindenféle társulati tulajdont kimélni, azt erejükhöz képest megrongálás, megromlás vagy eltulajdonítás ellen megőrizni és valamenyi ezt, valamint a társulatot egyáltalában fenyegető hátrányokat azonnal a felvigyázóknak, hivatalnokoknak vagy a bányaigazgatóságnak bejelenteni, hogy ezeket még idejében meg lehessen akadályozni. Különösen pedig mindent kerülniök kell,

A szerszá-
mok, anyagok
és a társulati
tulajdon ki-
melese.

a mi a társulati épületekre, műhelyekre és bányaművekre tűzveszélyes lehetne, általában a tűzrendőri szabályokat a legszigorubbán betartani kötelesek.

A munkaidő alatt reájok bizott szerszámokkal és anyagokkal kiméletesen és gazdaságosan kell bánniok, hasznavehetetlenné lett szerek és anyagok, valamint ezek hulladékai elcipelését meg nem engedni, még kevésbbé azokat önhatalmulag eltulajdonítani; a használt szerszámokat a munkaszak bevégeztével megtisztítani, a meghatározott helyen elhelyezni, a munkahelyeket tisztán tartani és a bányát semmi módon sem bepiszkitani.

47. §.

A kölcsönös
segélynyuj-
tás kötele-
sége veszély
vagy szükség-
esetében.

Mindenféle sürgős esetekben, különösen a hol a halasztás veszélylyel járhatna, a bányamunkások egymásnak kölcsönös segítséget nyújtani kötelesek. Balesetknél, a mikor emberélet vagy a bányamű biztonsága van veszélyeztetve, minden bányamunkás köteles a munkatartamra való tekintet nélkül teljes erőmefeszítéssel segítséget nyújtani.

Ezen köteleesség akkor is beáll, mikor egy szomszéd bányánál mutatkozik veszély.

Egymás között a bányamunkások mindig társasan és összeférősen viselkedni és rendes, tisztességes és illedelmes életmódot folytatni tartoznak.

48. §.

Oktatás ké-
részi jog, en-
gedelmesség
köteleessége.

A munkás oktatást és felvilágosítást első sorban a felvigyázótól kérjen és ettől nyerjen is. De köteles, hogy a feljebbvaló hivatalnokok és felvigyázók rendelkezését ellenmondás nélkül teljesítse és az átadott munkákat úgy elvégezze, a mint neki meghagyva lett. Minden engedetlenség vagy munka-

megtagadás a legközelebbi rendelkezésnél a meghatározott rendbirsággal sujtandó.

49. §.

A bányákban az ácsolat, a bányavasutak stb. fentartása végett szükséges munkákat, melyeket, hogy az üzem ne zavartassék, csak vásár- és ünnepnapokon lehet végezni, azon munkások, kik erre kirendeltetnek, teljesíteni tartoznak.

Fentartási munkák ünnep- és vásárnapokon.

Az ezen munkákhoz meg nem jelenő munkások rendbirság alá esnek.

50. §.

A rendelőszobába való indulás alkalmával a munkások az élesztett szerszámokat a kovácsműhelyekből, továbbá a biztosító lámpákat és egyéb szükséges anyagokat elhozni tartoznak. A szerszámokon esetleg talált hiány a felvigyázó személyzetnek a munkahely bejárása alkalmával bejelentendő.

A szerszámok civitele a munkára.

51. §.

Bányafáknak haszontalan beépítése, azoknak céltalan összevágása és fölösleges beépítése kerülendő. A fatörzseket mindig a vastagabb végtől kezdve kell felvágni, hogy hasznavehető fadarabok hulladéknak meg ne maradjanak. A hol tehető, régi fák ismét felhasználandók. A széldezkákkal, léczfákkal és egyéb anyagokkal is takarékosan kell elbánni. Az ácsolatot óvatosan és tartósan kell felállítani; emellett a létező nyomás, valamint egyéb helyi viszonyok jól figyelembe veendőek és ezek megfelelőleg ellensúlyozandók.

Takarékosság és célszerűség az ácsolatnál.

52. §.

A vājár tartozik az átadott munkahelyet mindig az előirt magasságban és szélességben megtartani;

A bányamunkásokat illető a munkahelyre vonatkozó szabályok.

az iránytól eltérnie nem szabad, a talpnak emelkedését és esését az utasítás szerint szigoruan betartani, az ácsolatot a nyert utasítás szerint és a tanult szabályoknak megfelelően beépíteni, omlások legkisebb veszélyét is távoltartani, főképen pedig fedődarabok hirtelen leválására ügyelni tartozik. Minden vájárnak különös kötelessége, a szénbányászatnál darabszén nyerésére törekedni. A betörést vagy rést lehetőleg a szénréteg meddő közbeágyazásaiban kell kivájni. A szén az előbb megtisztított talpra vájandó. A vájár köteles, a levájt tömeget legalább két méterre helyétől és úgy eltakarítani, hogy a csillérek hiábavaló munkát ne kényteleníttessenek végezni. A szivárgó vizek a szénkészlettől lehetőleg oldalvást vezetendők, mely telhetőleg szárazon és tisztán tartandó.

53. §.

A szén tisztán termelése és ennek megvizsgálása. Tisztátalan termelésről való eljárás.

Minden vájár, illetőleg vájárcsapat köteles a szén tisztán termelni és minden tisztátalanságot elkerülni, miért is a pala és meddő közet gondosan kiválogatandó.

Ezen kötelezettség ellenőrzése végett havonként minden szénecsapatból bizonyos mennyiségű csille szám a felszínen a szállított szén tisztaságára megvizsgáltatik, úgy, hogy a szénnel összekevert és vele együtt kiszállított pala és egyéb meddő darabok lehetőleg jól kiválogattatnak.

A kiválogatott rész félhektoliteres ürmértékben melynek magassága 10 egyenlő részre van osztva pontosan megméretik és a felvigyázó által naponként egy fekete táblára és napi jegyzékbe a rendelés szobában a munkáscsapatok száma és palatizedrészek szerint előíratik, hogy ezt mindenki láthassa.

Miután egy széncsille 5 hektoliter ürtartalommal bir, a félhektoliter tizedmértéke a csilletartalom egy százalékának felel meg. A havi zárlatkor feljegyzett tizedek összege a megvizsgált csillék számával osztatik, mely módon minden egyes csapatra nézve a termelt szén átlagos palatartalma százalékokban megállapittatik, melyre nézve a következő eljárásnak van helye:

1) 1·9% átlagnál a szén tisztalalansága megengedettik és semmi sem vonatik le.

2) 2 egész 5·9% átlagnál $\frac{1}{2}$ százalék azaz száz csilléből 1 egész 2·95 csille levonásba jön.

3) 6% átlagtól felfelé ellenben az egész százalék kerül levonás alá, azaz 7, 8, 9, stb. átlagszázalékért 6, 7, 8, 9, stb. csille vonatik le.

A széncsilléknek önkényes vagy büntetésből való törlése, feltűnően kevés széntartalom esetét kivéve, szigoruan meg van tiltva és ha előfordulni találna, a munkások által a bányafőnöknél bejelentendő.

54. §.

A vájárok kötelesek oly helyeken, melyeknél a beszakadás kívánatos, a fát, a mennyire a biztonság megengedi, a felvigyázó jelenlétében kiszedni, hogy a beszakadás teljes legyen és ezáltal további veszélyek megszűnjenek, másrészt pedig a bányamű a fának hiábavaló meghagyása által kárt ne szenvedjen.

A szakadásban levő üregekben sem aprószén, sem pala vagy pedig kénkovandot tartalmazó agyag — a meggyuladás veszélye miatt, — vissza nem hagyható.

A fának kiszedése beszakadásnak átengedett műveleteknél.

55. §.

Szabályok a
bányaácsok
részére.

A bányaácsok minden nekik átutalt, az ácsszakmába vágó munka elvégzését látják el. Tartós és czélirányos munkára törekedniök és veszélyek mind üzemzavarok eltávolítására gondosan őrködniök kell.

56. §.

Szolgálati
szabályok a
szállítók
vagy csillérek
részére.

A csillérek tartoznak a szállító edényeket lehetőleg megrakni és arról gondoskodni, hogy a szállításkor szén el ne kallódjék és a darabszén szét ne törjön. A csillékekkel való gyors menés nincsen megengedve. Oly helyeken, hol erős esés van, a csillét fékezni kell.

Lovakkal való szállításkor a vonatot egy kocsis kíséri, kihez azon helyeken, hol a vasutat fékezni kell, egy lámpát hordó fiu adatik. Ezen esetben a kocsis mint idősebb, a fékezést tartozik teljesíteni. A folyton a vonat előtt haladó lámpafiu kötelessége, a légajtókat kinyitni és arra ügyelni, vajjon a pálya szabad-e, hogy a váltót esetleg helyesen igazítsa.

A csillék és egyéb szerszámok lehetőleg kimélendők. Szerszámoknak elrejtése vagy egyik bányaszakaszból a másikba való elvitele meg van tiltva.

57. §.

Szolgálati
szabályok a
csatlósok ré-
szére.

A csatlós, ki a szállított edények feljegyzésével van megbizva, a jegyzéseket pontosan és lelkiismeretesen tenni, épen úgy az egyes fajokat feljegyezni tartozik.

58. §.

Szolgálati
szabályok a
bányász-
inasok ré-
szére.

A bányászinasok a közlék, vasutak és létrák tisztántartásáról gondoskodni tartoznak. Rájok tartozik a penészes ácsolat lesöprése, a vízi árkok tiszt-

togatása, hasznavehetetlen fahulladékok összehordása, a kézi szeleltetők hajtása, a légajtókra való felügyelet. Továbbá felhasználhatók a jelzések megtételére a csatlósok mellett, a szállító edények megtöltésére, valamint palának kiválogatására. Emelkedő helyeken és nyílásokban a csillérek mellé mint csillefontatók adhatók. Végre ivóvizet, szerszámokat és egyéb szükségleteket kell hozniok.

59. §.

Mindenütt, a hol lehetséges, a munkák szakmányaiba adatnak ki és ebben a munkabéren felül a robbantóanyagok, kovácsok stb. költségei és ott, a hol tehető, a szállítás, berakás, ácsolás, a nyílások tisztántartása stb. is befoglaltatik. A szakmánya a hónap elején az üzemvezető vagy helyettese által mindig előre állapíttatik meg. Nevezettek kötelesek, azt mind a társulati szakmánykönyvbe, mind a munkásnak, illetőleg munkás csapatnak szakmánykönyvecskéjébe a teljesített munka felsorolása mellett sajátkezüleg és pontosan bevezetni.

A meghatározott szakmányoknak a szakmánykönyvbe való beírása.

60. §.

Minden szakmányváltozás ugyanazon munkahelyen, mely ellen a munkás, illetőleg munkáscsapat részéről 24 órán belül kifogás nem emeltetik, általa, illetőleg általok elfogadottnak tekintetik. Ha a munkások az új szakmányt nem fogadják el, hanem a munkát felmondanak, akkor jogosítva vannak, a 14 napi felmondási határidő tartamára a szakmánynak a bányagazgatóság által való megvizsgálását és megállapítását kérelmezni.

Szakmányok a szakmányváltozások el nem fogadása esetében.

Az üzemvezető által elrendelt áthelyezés vagy beosztás egyik munkahelyről (szám) valamely má-

sikba vagy egyik üzemtelepről másik ilyféle telepre nem számítható szakmányváltoztatás gyanánt.

61. §.

**Szakmány
vizsgálás.**

A munkahónap közepén az üzemvezető vagy helyettese minden egyes munkahelyen a szakmányt valamely előzőleg megállapított napon megvizsgálja és a talált viszonyoknak megfelelőleg nagyobb szakmányt ad vagy leszállítja.

Az esetleg történt változtatásokat az üzemvezető a társulati és a munkások szakmánykönyvébe pontosan beírja.

Főszakmányoknál, melyeket kölcsönös meg-egyezőssel a művezetőség a munkás csapattal hosszabb időre köt, a szakmányvizsgálás elesik, hacsak erre valami előre láthatatlan változás a közet és szénlerakodási viszonyokban nem ad okot.

62. §.

**A szakmány
átvétele.**

A szakmány átvétele minden egyes hónap végén történik, melynél minden szakmánymunkás megjelenhetik és az esetleges kifogásokat felhozhatja, ellenesetben azok később nem vehetők figyelembe. Kötelezettség, hogy nagyobb csapatoknál (számok) a csapatnak legalább egy képviselője, és csak két munkásból álló számnál is egy a szakmány megállapításánál jelen legyen és a csapat szakmánykönyve felmutattassék.

Ezen, valamint a társulati szakmánykönyvbe a teljesített munka bevezettetik és utóbbiból az előbbben a csapatnak kiszolgáltatott és levonás alá kerülő anyagok, költségek stb. beíratnak, úgy hogy a munkáscsapat maga tudja keresetét kiszámítani. A szakmány átvétele után, ha azon a helyen a volt

munkásesapat marad meg, az új szakmány állapítatják meg a következő hónapra.

Az illető hónapban termelt szén havi zárlatkor az irodában vezetetik be a munkásesapat szakmánykönyvébe.

63. §.

Az egész munkásesapat teljes szabad keresetére ennek minden tagja bir igénynyel a végzett munkaszakok arányában, mely olykép lesz felosztva, hogy előbb a segédszemélyzet (segédvájárok, csillérek, takarítók) napszámbére, mely a segédvájárnak, csillérnek és takarítónak a szakmány megállapításakor az üzemvezető vagy annak helyettese által előre tudtul adandó, kerül levonásra, a megmaradó rész a vájárokra a munkaszakok száma szerint, vagy mint előre megállapodás történt, felosztatik. Ha a vájárnak fizetése alacsonyabb lenne, mint a segédszemélyzeté, akkor az utóbbinak bére leszállítható. Előlegek, az élelmi szerekért fizetendő összeg, adók, lakbér stb. a fizetési lapon mindenkire nézve külön kimutatandók.

A szabad kereset elosztása.

VI. SZAKASZ.

Bányarendőri szabályok.

64. §.

Tekintettel arra, hogy a társulati köszénbányákban durranólég lép föl, ezekbe nyitott lámpával beszállni nem szabad, épen úgy legszigorubban tilos pipák, gyújtók vagy más tűzszerszám magával vitele, kivéve aczelt, kovát és salétrommentes taplót.

Tilalom nyitott lámpák használatáról, dohányzószerek és gyújtóknak a bányába való leviteléről.

65. §.

Szabályok a mentőlámpák kiszolgáltatása és kezelése iránt.

Habár a lámpatisztító által, kit ezen kötelesség illet, és melyért felelős, csak teljesen jó karban levő mentőlámpák adhatók ki, mégis minden a bányába lemenő munkás a lámpatisztogató által kapott lámpát a beszállás előtt megvizsgálni és az erre rendelt felvigyázónak felmutatni tartozik, ki ezt felülvizsgálni és azután a lámpa számát és birtokosa nevét a lámpakönyvbe bevezetni köteles.

A lámpát a bányában sem munkásnak, sem felvigyázónak nem szabad kinyitnia.

Ha valamely lámpa akár durranó lég hirtelen kiáramlása, akár a drótháló vagy üveg megsérülése következtében vagy bármi más okból kioltandó, ezen kioltásnak semmi esetre kifúvás, hanem a lámpának beburkolása, vagy a bélnek lecsavarása által kell történnie.

Minden mentőlámpa a munkás által, különösen ha a lángnak hegye kékszinüvé változik, közel a talphoz akasztandó fel és pedig úgy, hogy a lámpát a munkaszerszámmal el ne lehessen érni és másként se eshessék abba hiba.

Kiszállás után a lámpa átadandó és ez a lámpakönyvbe bevezetendő.

66. §.

Durranólég felismerhetése, légáram.

Ha a láng hosszabbra nyúlik, a kanócz visszahuzandó és ha ennek daczára is terjed a láng és kisebb robbanások történnek, akkor a lámpának lángja az előbb említett módon elfojtandó, a munkahely azonnal elhagyandó és a bányafelvigyázónak a durranólég föllépéséről jelentés teendő.

Erős légáramnak, mely a lángot a dróthálóból kihajtja, a lámpát nem szabad kitenni.

67. §.

A bányaművelések minden részei, különösen aknák, ereszkék és feltörések, melyek más jó levegőt vezető üregekkel nincsenek összeköttetésben, a legénységnek mindenkori beszállása előtt egy felvigyázó vagy megbízható munkás által fojtó vagy durranó lég létezésére nézve megvizsgálандók.

**A bányamű-
veletek meg-
vizsgálási
módja rossz
légre nézve.**

Minden egyes munkahelynek különös megvizsgálása a csapatvezető által oly módon történik, hogy a csapatnak valamennyi többi tagja a munkahelytől megfelelő távolságban visszamarad, a csapatvezető pedig a mentőlámpával óvatosan egész a munkahelyig közeledik. Ha semmi aggasztót nem vesz észre, többi társait magához hívja; ha azonban rossz lég mutatkozik, a munkahelyet léczkeresztek által el kell zárni és az odaközeledés csak a veszélyes lég tökéletes eltávolítása után engedhető meg. A csapatvezetőnek kötelessége, hogy ily levegőnek jelenlétét a fölvigyázónak azonnal bejelentse.

Különösen akkor ejtendő meg mindig ily vizsgálat, ha a munkahely egy vagy több munkaszakon át üzemen kívül volt.

68. §.

Valamennyi bejáratot üzemen kívül álló bányaműveletekhez, melyekben rossz lég létezésétől kell tartani, úgy kell elzárni, hogy azokba a torlasznak felnyitása nélkül senki se léphessen. Ujra üzembe vételük előtt az üzemvezető köteles a veszélytelenséget egy általa kijelölt felvigyázó vagy megbízható munkás által megállapíttatni.

**Felhagyott és
rossz léggel
bíró banya-
üregek elzá-
rása**

69. §.

A légá amok ellenőrzése
Köteleesség,
**rossz levegő-
nél a munká-
sokat tizton-
ságba hozni.**
**Szellőztető-
üzeme.**

Minden bányafelügyelő a neki beosztott kerületben a főlégáramokat ellenőrizni és a légajtókat szabályszerű állapotban fenntartani köteles. Ha esetleg a rendes légáramok csökkenését észleli, égési gázokat, fojtóléget, vagy gyulékony gázokat vesz észre, az illető munkásokat haladéktalanul biztonságba hozni tartozik. Minden szellőztetőnek a munkások beszállása előtt bizonyos ideig üzemen kell állania.

70. §.

**A bányáüre-
gek megvizs-
gálása a biz-
tonság tekin-
tetében.**

Minden munkás vagy csapatvezető, mihelyt munkahelyére érkezik, a tetőt, az oldalakat, hasonlóképpen szállító közléjét, a rakodóhelytől a munkahelyig, valamint a létező ácsolatot megvizsgálni és pontosan figyelni tartozik, vajjon nem létezik-e valahol a biztonságot veszélyeztető állapot. Kisebb hiányok azonnal minden további megkérdezés nélkül helyreállítandók, nagyobbak késedelem nélkül a legközelebbi felügyelőnek tudomására hozandók.

71. §.

**Munkán ki-
vül állott he-
lyek megvizs-
gálása és a
többi tánya-
üregek a fel-
ügyelő
által.**

Minden fejtő vájatké, mely 36 órán át nem volt üzemen, mielőtt a munka ott ujólag megkezdetnék, egy felügyelő által megvizsgálandó, vajjon minden veszély nélkül megkezdhető-e ismét a munka.

Valamennyi közle és fejtő vájatké, valamint a szállításra használt közle és a rakodóhelyek az erre rendelt felügyelők által minden munkanapon legalább egyszer bejárandók, a mellett megvilágítás és megkopogás által minden hiány a tetőn, az oldalon úgy az ácsolaton kipuhatólandó.

72. §.

A felvigyázók valamennyi vasuttal ellátott szállító közlét hetenkint legalább egyszer, a fejtésekhez közel eső részekben hetenkint kétszer gondosan megvizsgálni, megvilágítani és megkopogtatni tartoznak.

Viz-, légvezetésre és szállításra szolgáló feltérések és aknák, közlék és tárnák a felvigyázó által hetenkint legalább egyszer bejárandók és megvizsgálandók.

A vasutak, feltérések, aknák és nyílások megvizsgálása a felvigyázók által.

73. §.

Valamennyi nyitott bányáüreg, melyekben az üzem szünetel, havonkint egyszer az erre kirendelt felvigyázó-közégek által bejárandók.

Ha valamely helyen a biztonságot veszélyeztető állapot volna észrevehető, a veszély foka szerint vagy a kárnak azonnali javítása az épen rendelkezésre álló személyzettel és anyagokkal eszközöndő, vagy ezen munka a legközelebbi alkalmas időre halasztandó.

Üzemben nem levő üregek időnkinti bejárása és fenntartása. A tetőzet biztosítása.

Rossz tetőzetnél az a szabály, hogy annak minden szakadéka, mely a felsőn kívül valamennyi oldalon a repedések, vagy hasadások által a körülfekvő résztől elvált, vagy eltávolítandó, vagy a hol ez nem volna lehetséges, fa által megtámasztandó, e mellett úgy közléken mint a fejtésekben azon oldal veendő különösen szemügyre, hol a tetőzet a még álló szénpillérrel összefügg; és megfigyelendő, vajjon nem következett-e be a tetőzetnek észrevehető szakadása (elválása).

74. §.

Minden nyílás és bejárás az aknákhöz, ereszkékhez, siklókhöz és emelkékhez a felszínen és föld alatt úgy zárandó el, hogy azokba sem ember saját hibájából, sem állat ne eshessék. Ha ily bányamüve-

Az aknak, ereszkék, emelkék és siklók biztosítása becsés ellen.

lések egyenesen szállítónyilamba torkollanak, akkor ezeknek bejárása alkalmas eszközök, u. m. kiterő, torlaszok, ajtó stb. által biztosítandó. Épen úgy munkaszerszámok és más laza tárgyak az aknáktól és ereszkéktől csak oly távolságban helyezhetők el, hogy azoknak beesése meg ne történhessék.

75. §.

Biztonsági szabályok a vajatvég üzemnél.

Az alapközlék üzeménél a munkás mindig arra tartozik ügyelni, hogy a tetőzetet és az oldalakat, ha rosszak lennének, ácsolattal eléggé biztosítsa.

Ha a vajatvég ki van egyenlítve, a közlét, ha mellékközete rossz, rendes ácsolattal kell ellátni.

76. §.

A süvegfa kicserélése. A támasztó oszlopok állítása.

A süvegfa kicserélésénél, a mikor segéd-támasztó oszlopok állíttatnak, pontosan ügyelendő, hogy ezen fák a nyomásra merőlegesen és szilárd vízszintes alapra állíttassanak.

77. §.

Eljárás fejtőhely berendezése és biztosításánál.

Fejtővajatvég megkezdésénél mindenekelőtt a tető — a mennyre a vajatvég előre hajtott, karókkal biztosítandó.

Azután a karók alá a keresztfa behuzandó és az alatt mindkét oldalon, szükség esetén a közepén is, a támasztó oszlopok felállítandók.

A hegy kivájása után az oldalak is szegélydeszkákkal biztosítandók. Ha az említett szénpad kiszedetett, a fejtőhely szabályszerű ácsolattal látandó el.

Ha a süvegfa meghajlítottatnának, mi nagyobb nyomásra mutat, akkor két főácsolat közé még mellékácsolat állítandó és az esetleg tört fák ujjakkal pótlandók.

78. §.

Ha valamely fejtőhely berakatik, ennek csak tűzbiztos anyaggal a feljebbvaló által elrendelt módon szabad történnie.

Fejtőhelyet csak hátulról szabad szakadásnak indítani, hogy a munkásoknak a visszavonulás szabad legyen, megjegyeztetik azonban, hogy a kivétel módja a szolgálatot tevő felvigyázó közegek által határozandó meg és ellenőrizendő, miért is az illető muukásoknak mindig ezekhez kell fordulniok.

Épen úgy az ácsolat kiszedésének is mindig csak a felvigyázó-személyzet jelenlétében szabad történnie.

Berakások csak tűzbiztos anyaggal megengedve. Szabályok a szakadásokra nézve. Az ácsolat kiszédése.

79. §.

Valamennyi réselő munkánál az aláréselt pillérek megtámasztás vagy rés alatti kis pillérek meghagyása által az idő előtti lezuhanás ellen elegendőleg biztosítandók.

Aknák és ereszkék lemélyítésénél a mélységben dolgozó munkásoknak erős védőpadozat nélkül nem szabad dolgozniok.

Szabályok a réselő munkánál. Védőpadozatok, aknák mélyítésénél.

80. §.

Durrano léggel bíró bányákban puszkapor használata nincs megengedve, más robbantó szerekkel csak a következő elővigyázati rendszabályok mellett van megengedve:

Repezetési szabályok durrano léggel bíró bányákban.

1) A lövés meggyújtására lánggal égő anyagokat nem szabad használni. A kátránytalan gyapjuzsinórok meggyújtása csakis aczél, kova és salétrommentes taplóval eszközözendő.

2) Szalmaszálak, kénfonalok és kátrányos gyújtózsínórok használata tilos.

3) Közvetlenül a lövés meggyújtása előtt a csapatvezető vagy felvigyázó meggyőződni tartozik, vajjon a munkahely durranólégtől mentes.

4) A repesztő munkához csak tapasztalt, ezen munkával és a bányarendőri szabályokkal tökéletesen jártas vájárok használhatók, miért is minden csapatban, mely repesztő munkálatokat teljesít, legalább a csapatvezetőnek kell a szükséges ismeretekkel és tapasztalatokkal birnia.

81. §.

**Szabályok a
lövés el nem
sülésénél.**

El nem sült lövések utólagos kifurása minden körülmények között a legszigorubbán meg van tiltva.

Ily esetekben a furólyukat érintetlenül kell hagyni és megtefelelő módon és távolságban új furólyukat készíteni. Robbanó olajkészítmények használatánál megmaradt lyukak vagy lyukvégek mélyebb furása is meg van tiltva.

Valamely lövés el nem sülésénél a munkahelyre fél óra letelte előtt menni nem szabad.

82. §.

**A csapatve-
zető átvesszi
és kezeli a
robbantósze-
reket, a meg-
maradt rész
visszaadandó.**

A csapatvezető köteles, az egy munkaszakra szükséges töltényeket átvenni és a robbantó munkára nézve fennálló szabályok megtartását ellenőrizni. A többi társmunkás a csapatvezető parancsait ellenmondás nélkül teljesíteni tartozik. Ez ellen vétők a csapatvezető által feljelentendők.

A csapatvezetőnek és éppen úgy minden más munkásnak csak annyi robbantóanyagot szabad átvennie és a munkahelyen levő elzárható robbantó anyagszekrényben megőrizni, a mennyi egy munkaszakra szükségeltetik. Köteles az esetleg fel nem használt mennyiséget a munkaszak után a felvigyázó közegeknek visszaszolgáltatni.

Ez ellen vétők nemcsak fegyelmi uton lesznek megbüntetve, hanem büntetőjogi elítélés végett az illetékes hatóságnak is feljelentetnek.

83. §.

A töltények felszerelését, azaz a gyutacsnak a gyújtózsínórral való beillesztését csak közvetetlenül a használat előtt szabad eszközölnie. A töltények elkészítésénél, a lövésnek felszerelésénél és meggyújtásánál azon helyeken is, a hol a dohányzás különben meg van engedve, ez szigoruan tilos. A lövés meggyújtása valamennyi a közelben levő munkásnak hangos, helyi szokásos kiáltás által tudtul adandó.

A lövést és felszerelését illető szabályok.

84. §.

Minden egyes vagy több lövés meggyújtása előtt a munkások annak kivételével, ki a lövéseket meggyújtja, biztos helyre vissza — vagy menedékhelyre kell vonulniok. A helynek, a hová visszahúzódni, úgy kell feküdni, hogy mindenkit látni és észrevenni lehessen, a ki azon hely felé tartana, a hol a lövések meggyújtása eszközöltetett.

Szabályok a munkások visszavonulását illetőleg a lövés meggyújtása előtt.

Azon munkás, a ki a lövések meggyújtására visszamaradt, a lövések gyors meggyújtása után sietve visszahúzódni köteles.

85. §.

Robbanó olajkészítményeknél mihez tartás végett a következők veendőik figyelembe:

Szabályok a robbanóolajkészítmények iránt.

Oly helyiségekben, a hol a robbantó anyagok tartatnak, a hőmérsékletnek nem szabad $+ 8^{\circ}$ Celsius = 6.4 Reamur alá szállania és 37° C^o = 29.6 R. fölé emelkednie.

Gyutacsokat és egyéb gyújtóanyagokat sem nyitva, sem robbantó anyagokkal ugyanazon helyiségekben nem szabad tartani.

Oly helyiségekben, hol gyutacsok vagy robbantó-anyagok tartatnak, nem szabad nyitott lámpával menni, sem bennök dohányozni.

Nincsen megengedve a gyutacsoknak a rendelőszobákban tartása és felnyitása, vagy elvitelök oly helyiségekbe, hol tüzeltetik, pl. kovácsműhelyek, kazánház stb.

Megfagyott robbantó olajkészítményeket nem szabad kemény testekkel nyomni vagy felrobbantani. Megfagyott töltények melegítése melegítőkészülékekben eszközendő, melyek a gyárakból szerzendők be.

Robbantó olajkészítményeket nem szabad szilárd vagy könnyen robbanó és tűzveszélyes anyagokkal egyidejűleg ugyanazon edényben szállítani.

Robbantóanyagokat csak jól zárható tartókban szabad a bányába vinni, a hol a munkahelyektől megfelelő távolságban, száraz helyen tartandók.

Ily anyagokat az aknába csak zárt és laza tömegekkel (fűrészpor, széna, szalma) kitöltött faszekrényekben szabad szállítani; a szállításról a gépkezelők és csatlósok előre értesítendőek.

Az elsőnek nem szabad gyorsan szállítania, és a szállítóedényt gyorsan lebocsátania, az utóbbi a faszekrényt a szállítókasról óvatosan lehuzni tartozik és a robbantó anyagokat csakis az arra rendelt felvigyázónak szabad átadnia.

86. §.

**Szabályok a
közönég:
lőpor haszná-
latánál.**

A lőpor használatánál oly helyeken, a hol a használat meg van engedve, a következőt kell figyelemben tartani:

A töltények nélkül való lövés, továbbá vas ürtük és döngölők használata tilos.

Réz ürtük havonkint egyszer kiizzitandók.

Töltő anyagnak csak agyagföldet és puhább kőzeteket, melyek nem hánynak szikrákat, szabad használni.

87. §.

A felvigyázószemélyzet megállapítja a helyet, a hol a csillér munkáját teljesítse.

Szállítás a felszínen és földalatti közlékben.

Oly eséssel bíró sinpályákon, melyeken a szállítóedények magoktól mozognak, szükséges, hogy utóbbiak fékezhetők legyenek.

Ha a szállítás vonatokkal történik, akkor ezeknek úgy kell összeállítva lenniök, hogy a szállítóedények fékezése folytán a vonatok bármikor is megállíthatók legyenek.

88. §.

Üres vagy telt szállítóedények (csillék) lejtőn felvigyázat nélkül csak alátámasztott első kerékpárral hagyhatók állva. Az első kerekek tehát megfelelően biztosítandók.

Biztonsági szabályok a kézi szállításra vízintés és lejtőnyílásokon.

A telt kocsikra való felülés egyáltalán tilos.

A csilléreknek semmi föltétel alatt sem szabad a csillére ráállaniok, hanem mindig a mögött menjenek. Csilleszállításnál a bányában az egyes csillérek egymás között legkevesebb 10 méternyi távolságot és nagyobb lejtésnél a körülmények szerint nagyobb közt betartani kötelesek.

A pálya javításánál a csillérek lassan menni és a figyelmeztető kiáltásokra ügyelni tartoznak.

89. §.

Oly pályákon, melyeken javítás vagy a talp

A figyelmeztető táblákra való ügyelés.

ily helyeken közlekedő csilléreket idejekorán figyelmeztető kiáltásokkal ily helyeken való lassabb járásra inteni tartoznak és utóbbiak által ily felhívásnak feltétlenül és azonnal hely adandó. A csillér köteles jelet adni, hogy a figyelmeztetést meghallotta.

Az egyes veszélyes helyeken a bányában vagy a felszínen a pályákon felállított vagy odaillesztett figyelmeztető táblákra az összes személyzet tekintettel lenni, és az azokon foglalt intéseket mindenki feltétlenül követni tartozik.

90. §.

**Elővigyázati
szabályok a
szállításnál
siklókon és
aknában.**

A szállításra siklókon és aknában a következő szabályok tartandók szem előtt:

a) az aknák csatlópadjait mozogható korlátok által kell biztosítani,

b) a fékező készülékeknek a fékeknél úgy kell berendezve lenniök, hogy a fékező által teljesen biztos állásban legyenek kezelhetők,

c) valamennyi siklóban és tékes ereszkékben, a hol a kiáltás nem hallható jól, megbízható jelzőkészülékek állítandók fel. Rövid siklóban, hol a kiáltás biztosan hallható, a jelzés kiáltással történhetik,

d) a siklóba való lépés vagy bejárás az adott kiáltás vagy jel után szigoruan tilos,

e) éppen úgy szigoruan tilos, szállítás közben a csapópad szintjén a sikló keresztmetszetének határán belül vagy egyáltalán oly helyre állani, a hol valaki a kötélén függő vagy egy elszökött szállítóedény által érhető volna.

f) épen olyan szigoruan tilos a járás siklócsillékben, állványkocsikon vagy fékes ereszkecsészékben.

g) siklónál és fékes ereszkékben köteles a fékező, buktató és csatlós a kiadott szabályok megtartása fölött őrködni és mindenkit szándékolt áthágás ellen figyelmeztetni.

Ha valaki a figyelmeztetésre nem hallgat, a munkaszak végével az üzemvezetőnek erről jelentés teendő.

h) A fékezőnek kötelessége, hogy a siklót minden részeiben a munkaszak kezdetén és végén megvizsgálja és esetleges hiányokat a bányafelvizsgáló személyzetnek azonnal bejelentsen.

91. §.

A szállítóedényeket a mélyítési munka közben csak egy kézszélességig szélétől szabad megtölteni; a be- és kiszállításra kerülő anyagokat azonban, mint szerszámok, fák stb. kenderkötelekkel kell a kötéltől erősíteni. Azonfölül a szállítás közben a be- és lecsatló pontok az aknában vagy ereszkékben megfelelően kivilágítandók, az előbbeni pedig úgy legyen berendezve, hogy egy munkás se kényserítették a szállítóakna alá lépni.

Elővigyázati szabályok a szállításnál. aknában és ereszkékben.

92. §.

A járásra a következő szabályok érvényesek: **Szabályok a**

a) Közléken, melyekben a szállítás gépekkel vagy végnélküli lánczokkal történik, a járás csak az ott alkalmazott munkásoknak és felvigyázó-személyzetnek van megengedve. **közléken, siklókban és aknában való járásra vonatkozólag.**

b) Az aknában személyeknek a szállítóaknassal való be- és kiszállítása közben minden más szállításnak az aknában szünetelnie kell.

c) A be- és kiszállítás megrakott szállítóedényen tilos.

d) Minden ponton, hol kötélszállításnál be- és kiszállítás van, megbízható felvigyázónak vagy munkásnak kell jelen lennie, ki a rend fenntartásáért különösen a beszállásnál felelős és kinek intézkedéseit valamennyi beszálló követni tartozik.

Szállítás közben valamennyi a csészén levő nyugodtan tartozik maradni.

f) Siklókon szállítás közben a szállító osztályba belépni nem szabad, ez csak a vizsgálatnál, javítással és felvigyázattal megbízott személyeknek van megengedve; ezen esetben a siklónak állania kell, és csak megállapított jelre szabad ismét megindítani.

93. §.

Am. k. bányahatóság bányarendőri szabályainak fenntartása.

Ezen bányarendőri szabályokon kívül, melyeknek áthágása fegyelmi uton büntettetik, valamennyi a *budapesti magy. kir. bányakapitányság által 1883. évi 522. szám alatt kibocsátott bányarendőri szabály teljes erejében megmarad és különösen a felvigyázó személyzetnek kötelessége, hogy azokat magának teljesen elsajátítsa.*

VII. SZAKASZ.

A felszínen és a műhelyekben alkalmazott munkásszemélyzetnek kötelességei.

94. §.

Az osztályozó és előkészítő munkások és munkásnők kötelességei.

Az osztályozó és előkészítő műhelyekben a munkások és munkásnők lehető gyors munka mellett a szénből a meddő kőzetet és palát lehetőleg tökéletesen kiválogatni és nagyobb széndarabok céltalan széttörését kerülni tartoznak.

Minden munkás és munkásnő idejében megjelenni, a nekik átutalt munkahelyekre menni és ott tartózkodni köteles. Pör, lárma és ácsorgás az osztályon tilos.

tályzó, előkészítő vagy egyéb műhelyekben szigoruan tilos. Különösen a férfi munkások a munkások irányában tisztességes viseletet tanusítani és minden nyers beszédet és tréfát kerülni tartoznak.

Semmi feltétel alatt nem szabad más ide nem tartozó munkásoknak az osztályzó, előkészítő és egyéb helyiségekben tartózkodniok, vagy ott a férfi vagy női munkásokkal társalogniok.

Hogy az előkészítő és osztályzó gépek szükség esetében megállithatók legyenek, megfelelő helyeken harangok vannak alkalmazva, melyek a munkások által használhatók. A harang megszólalásakor a gépkezelő a gőzgépet azonnal megállítani tartozik.

95. §.

A felszinen dolgozó munkások a reájok bizott kötelességeket pontosan az utasítás szerint gyorsan és jól teljesíteni tartoznak.

A felszíni
vagy nap-
szammunká-
sok kötelmei.

Nem szabad kijelölt munkahelyeiket elhagyniok és vonakodniok bármely munkát, melyet a bányamű üzeme igényel, teljesíteni. A munkaidő, valamint a pihenő közök pontosan betartandók és nem engedhető meg egy munkásnak sem, hogy tevékenységét előbb abbanhagyja, míg a gőzsíp vagy harang által erre jel nem adatik. Épen úgy minden munkás a pihenőszünet után jeladáskor ismét munkához látni köteles. A kivett szerszámokkal kiméletesen kell bánni és minden munkás az átvett darabokért felelős.

96. §.

Az állandóan felfogadott kézművesnek nincsen megengedve, hogy a bányagazgatóság engedélye nélkül magánmunkákat elvállaljon. Ezek első sorban az üzemet vezető hivatalnoknak és mesternek

A kézműve-
sek kötelmei
és azok ál-
lása.

vannak alárendelve és ezeknek ellenmondás nélkül engedelmességgel tartoznak.

97. §.

A kézműve-
sítik és soro-
lása és azok
kötelességgel.

Az ácsok és asztalosok valamennyi szakmájukba vágó munkát szorgalmasan, jól és pontosan elvégezni tartoznak. Az ácsok kiségitően a bányá-
ácsoláshoz és szükség esetében más munkákhoz is felhasználhatók.

A lakatosok, kovácsok és öntők dolga valamennyi szakmájukba vágó munkát a felszinen és bányában czélszerű és jó kivitelben elvégezni, minden kárért és szerencsétlenségért, mely hanyag munka folytán bekövetkezik, felelősek.

Valamennyi szerszám, mely javítás végett beérkezik, további felhasználás végett azonnal használható állapotba helyezendő, ily szerszámok helyreállítását a körülmények szerint bármely időben kell elvégezni. Ugyanez áll az üzemi és egyéb gépek esetleges javítására nézve is.

A kőművesek tartoznak a reájok bízott munkákat szorgosan és lehetőleg gyorsan elvégezni, különösen pedig földalatti kőműves munkáknál nagy pontossággal eljárni.

Minden hiány kövekben, téglákban, vakolatban vagy más anyagokban az illető felvigyázónak azonnal tudtul adandó.

VIII. SZAKASZ.

Szolgálati szabályok a gépkezelőkre és fűtőkre nézve.

98. §.

Általános
szabályok.

Valamennyi a szolgálatba lépő fűtő, gépkezelő és szivattyúőr a szolgálati és fegyelmi büntetőszabályzatot teljesen elsajátítani tartozik, miután ők is

épen úgy mint a többi a társulat szolgálatában álló munkás ennek alá vannak vetve. Különösen pedig a következő 99—114. §§-okban foglalt szolgálati szabályokat teljesen elsajátítani kötelesek, ezekre ügyelni és szerintök cselekedni tartoznak, miután nemismerésük nem képez mentséget.

99. §.

A társulati bányagondnoknak vagy helyettesének, az építész- és gépgondnoknak, gépmesternek, gépügylőnek, gépfelvigyázónak és a többi feljebbvaló hivatalnokoknak, kik minden fűtőnek és gépkezelőnek szolgálatba léptekor megneveztetnek és bemutattnak, engedelmességgel tartoznak.

A gépkezelők és fűtők feljebbvalói.

100. §.

A gépkezelő a kezelésére bizott gépnek rendes járásáért felelős. Esetleges szabálytalanságokról vagy károkról a gépen, gőzkazánokon, táplálókészülékeken, aknaszivattyukon, szállítóköteleken stb. a gépügylőnek vagy a gépmesternek idejekorán jelentést tenni tartozik.

A gépkezelők kötele-ségel.

Felügyelete alatt áll a kazánfűtő, ki által a kazán gondozása és egyéb segédkezés tárgyában a gépkezelő által adott rendelkezések teljesítendőek.

Ha nincs külön fűtő alkalmazva, akkor a gépkezelő a kazánt is gondozni tartozik.

Azonban a gépkezelő a gőzkazánok jó gondozása és jó karban tartásáért is minden esetben felelős.

101. §.

Azon gép- és szivattyu-kezelők úgy fűtőknek, kik járó gépek közelében vannak alkalmazva, csak oly ruhákat szabad viselniök, melyek a testhez szorosan simulnak. Tartoznak továbbá vállvetve ere-

Ruházkodás, a tisztító és világító anyagok tűzbiztos ctevésc.

jök szerint védőkészülékek alkalmazása és szóbeli figyelmeztetések által arról gondoskodni, hogy a mozgó részek stb. által senki sérülést ne szenvedjen.

Azonfelül gondoskodnak a munkahelyiségek jókorai és kielégítő kivilágításáról, valamint legnagyobb figyelemmel és elővigyázattal a tisztító, égető- és világító anyagok veszélytelen és tűzbiztos elhelyezéséről, továbbá leggondosabban meggátolni kötelesek azon károkat, melyek lehülés és befagyás folytán támadhatnak.

102. §.

A szolgálat
megkezdése
és munka-
váltás.

A fűtők és gépkezelők a meghatározott munkaidő kezdete előtt az üzemi helyen megjelenni tartoznak, hogy a gép, valamint a kazánok azon időben, a mikor használatba veendő, a megindításra készen álljanak.

A munkaváltásnál a szolgálatot átvevő fűtő vagy kezelő a megállapított felváltási óra előtt legalább 10 percczel eljőnni és az eltávozó épen annyi ideig utána még szolgálata helyén időzni tartozik.

Ezen idő mindkettőre nézve azon szolgálati közlésekre való, melyek az üzemre befolyással vannak.

A szolgálatot megkezdő a készülékeket és alkotó részeket mind megvizsgálja és ha szabályszerű állapotban leli, az átvétel megtörténtét e szavakkal: „a szolgálatot átvettem“ kijelenteni tartozik.

Ha beteg vagy ittasság folytán beszámíthatatlan állapotban lévő fűtő vagy kezelő akarná a szolgálatot átvenni, erről a távozó közvetlen felebbvalójának valaki által jelentést tétetni, és a további rendelkezéseket szolgálata helyén bevárni tartozik.

103. §.

A gőzkazánok gondozásánál a következő szabályok tartandók szem előtt:

A gőzkazánok gondozása.

a) A kazánviz és fűtőanyag idejében és elégséges mennyiségben való beszerzésére gond fordítandó. Csak azon fűtőszén használható fel, mely a bányahivatalnokok által kijelöltetik.

b) A tűz meggyújtása előtt a vizállást a kazánban meg kell vizsgálni.

Ez a befűtés alkalmával a rendes jel felett 2 cm. legyen. Üzem közben a vizállás folyton a szabályszerű rendes magasságban tartandó és semmi esetre sem szabad a legmélyebb jel alá esnie.

A vizállásmutató készülékek naponkint többször megkísérlendők és tisztán tartandók. Minden eldugulás azonnal elhárítandó vagy ha nem volna lehetséges, a tűz kioltandó.

A vitzápláló készülékek váltakozva járjanak, hogy használható állapotuk biztosítva legyen.

Ha rendetlenül működnek, a tüzet azonnal el kell oltani és az üzemet beszüntetni.

A gőznyomásnak sohasem szabad a legmagasabb megengedhető és engedélyezett nyomás jeizése fölé emelkednie. A gőzfeszültségmérőknél naponkint megkísérlendő, vajjon a mutatók a zéruspontra esnek és ismét előbbi helyökre visszamennek.

Szellentyüket és csapokat csak lassan szabad kinyitni és épen úgy bezárni. A tápláló szellentyűt az előirt magasságon túl kinyitni nem szabad és minden táplálás után megint bezárandó.

A kifúvó csap vagy kieresztő váltó naponkint a munkaszak előtt rövid időre (1—2 perczig) kinyitandó, hogy az iszap eltávolodjék, e váltó továbbá

biztos állapotba helyezendő és különösen szabadon fekvő kazántelegeknél markolatja leveendő.

A buvólyuk-födélesavarok a kazán alátüzelésénél ovatosan megszorítandók.

c) A gépkezelők és fűtők a tűz megrakása előtt mindig, azonfelül üzem közben is gyakrabban meggyőződni tartoznak, vajjon a biztonsági szellentyúk mozgathatók-e és nincsenek-e a megengedett súlyon túl megterhelve, vajjon az előbb említett kazánfelszerelés, különösen a próbaesapok, vizszinmutató üvegcsövek, feszültségmérők, füstesatornatolók, tápláló- és kifúvószellentyúk rendben vannak.

Itt figyelembe veendő, hogy a markolatoknak a csapoknál és váltoknál mindig az ut irányában kell lenniök.

d) Kezdetben a tüzelés lassu legyen. A levegő a gazán gőzteréből a biztonsági szellentyúk kifúvása által eltávolítandó. A gőzképződés megtörténte után, ha a gőzfeszültség egy légnyomáson túl van, a tűz lassan élesztendő.

A siktűzrács egyenletesen 15—20 cm. magasságra szénnel megrakandó és folytonosan egészen befedve tartandó.

Darabszén rádobálás előtt ökölnagyságu darabokra aprítandó.

A fűtés rendes időben történjék és ne egyszerre igen nagy széntömeg felrakásával.

Legcélyszerűbbeknek bizonyultak 10—15 kgnyi gyengén nedvesített szénbetétek.

Minden új szénbetét előtt a tüzréteget fel kell emelni és az ajtóhoz legközelebb eső égő szénét visszatolni, hogy a frisen rádobált szén az ajtóhoz legközelebbre kerüljön.

Aránylag kis tüzrácsfelületnél minden egyes betétnél az egész tűznek egyenletes bezárása ajánlatos.

A tüzrácshoz folyton levegőnek férnie és neki salaktól tisztán lennie kell.

Jól gondozott tüzet először a világos tüzfénytől, melyet a hamuszekrénybe vet, másodszer lehetőleg kevésbé füstölgő kéménytől lehet megismerni.

Előnyös az összetapadt szénréteget a pizskavassal gyakran felemelni és széttörni, azután pedig a tüzet kampósvassal egyengetni. A képződött salakot a kampósvassal időnkint ki kell rántani.

Ezen célból az égő szén az egyik tüzrácsoldal hosszirányában félretolatik, a tüzrácsvasakon ragadó salak a pizskavassal leoldatik és aztán a tűzkaparóval eltávolíttatik.

Erre az oldalvást tolt tűz a tüzrácsra ismét gondosan elosztatik és friss szén hányatik fel.

A szénbetét, a tűznek felturása és tisztítása lehetőleg gyorsan történjék, hogy a fűtőajtók ne álljanak tulságos hosszú ideig nyitva.

E mellett a légvonattoló és a fűtő-ajtó csapózára elzárandó, hogy a légvonat és lehülés korlátozottassék.

Több kazán üzeménél a tüzekre nem egy időben, hanem mindig egyikre a másik után lehetőleg egyenlő időközökben váltakozva teendő a szén és szitandó a tűz fel.

Arra is kell ügyelni, hogy a fűtőajtószárnyak védő lemezei mindig jó állapotban legyenek.

e) Az itt használatban levő tüzrácsvasak fejeikkel mindig sűrűen egymás mellett feküdjenek, hogy

szén keresztül ne essék és haszontalanul veszendőbe ne menjen.

A tüzrácsvasak elégése vagy meggörbülése csakis hiányos léghuzam és igen magas és nem tisztán tartott tűz által támadhat.

A fűtő tartozik arra ügyelni, hogy ily eset be ne következék.

f) A füst-csatornák a kazán körül és a kazán maga is hamutól és koromtól mindig tisztán tartandók és minden kazántisztítás alkalmával alapos tisztításuk eszközözendő.

Ezen munka rendes elvégzése a gépügylő által ellenőrizendő.

A fűtőnek e mellett a lánghidakat is ismét jó karba kell helyeznie.

A füstcsatorna-toló a főcsatorna betorkolásánál mindig könnyen kezelhető legyen és a kémény, valamint a főcsatorna, a hányszor ezt üzemmegszakítás megengedi, a futóhamutól megtisztítandó.

A kazánkövet a kazánban gondosan kell kopogtatni, nem nagyon éles eszközökkel és igen óvatosan, különösen a kazánszegecs-fejekken, valamint összeillesztő várratokon.

Iszap levakarás és lemosás által távolítandó el. Minden befejezett kazántisztítás megvizsgálás végett a gépügylőnek bejelentendő. A buvólyuk bezárása előtt a kazán belül a megvizsgálással megbizott kazánkovács által bejárando, ki a leletről feljebbvalójának jelentést tenni tartozik.

A kazánkö könnyebb leoldása végett a belső kazánfelületek bekátrányozása, a meddig ezeket viz érinti, meg van engedve.

g) A kazánok kívül és belül üzem közben, va-

lamint a bejárás alkalmával gondosan megvizsgálandók és a közvetlen feljebbvalónak azonnal jelentés teendő, ha a kazánon változások, kidomborodások, vagy tömitési hiányok mutatkoznak. Ha a füstesatornák tisztításánál nedves futóhamu találtatnék, ez haladéktalanul szintén bejelentendő.

A kazán ekkor csak a megvizsgálás és javítás megtörténte után fűthető.

Hiányos csökkötetés esetében a kazánfalazat és kazán azok alá helyezett csészék által addig megóvándók, míg a hiány eltávolítva nincsen.

h) Gépközelők és fűtők szorgalmas megfigyelés által megtanulni tartoznak, mily gyakran szükséges a kazánnak és forraló csöveinek tisztítása, a kazánkö és iszap leütése és eltávolítása. A kazánkö megakadályozására szolgáló szereket a gépmérnök és gépügyelő utasítása szerint alkalmazni kötelesek.

Valamely régi kazánnak üzemen kívül helyezése és új kazánnak fűtése, rendkívüli eseteket kivéve, csak nappal és lehetőleg hétfőn vagy a hét elején történhetik.

Szabály szerint a kazántisztítás négyhetenként történhetik.

Üzemen kívül helyezett kazánnak kifuvása csak akkor van megengedve, ha a tűz már eloltatott, a kémény keresztmetszetét elzáró légretesz kinyitása által a falazat le lett hűtve és a gőz feszültsége egy légnyomásra leszállott. Éjjel vagy munkaváltáskor ez nincsen megengedve.

A kazánok megtöltése hideg vízzel csak akkor eszközölhető, mikor kazán és falazat már megfelelően lehültek.

i) Mindazon gépeknél, melyeknél a gőzszükség-

let nem egyenletes, különösen tehát szállítógépeknél, a fűtő arra is ügyeljen, hogy a tüzet a szünet tartamára mérsékelje és a kazánt vízzel erősen táplálja, növekvő gőzszükségletnél azonban a tüzet idejében ismét élénkitse.

A fűtőajtók azonban mindig jól zárva tartandók.

k) Ha a gőznyomás üzem közben tulságosan magasra emelkednék, akkor a légvonatot kisebbiteni, a kazánt utántáplálni kell, azonfelül meggyőződés szerzendő, vajjon a biztonsági szellentyúk rendben vannak, hogy a fölösleges gőz elillanhasson.

Ha a gőzgyűjtőcsövön vagy a gépen kifuvószelep van, akkor ez fölnyitható.

Ha a víz feltűnő gyorsan fogy és állása oly mélyre süllyed, hogy biztossággal fel nem ismerhető, akkor a kazánt semmi körülmények között sem szabad utántáplálni.

A tűz azonnal eloltandó, a légretesz kinyitandó, a gőzszellentyű elzárandó, a biztonsági szellentyűk kinyitandók és a feljebbvalónak jelentés teendő.

Mielőtt a kazán és falazata le nem hűlt, nem szabad utántáplálni.

Az újra üzembe helyezés előtt a kazánt meg kell vizsgálni és víznyomási próbának alávetni.

l) Ha több kazán közös gőz- és tápláló vízcsövekkel bír, akkor a tüzelés kezdetén arra kell ügyelni, hogy a tüzelés a különböző kazánoknál egyenletesen történjék és az összekötő utak már kezdetben egészen nyitva legyenek.

Ha közös kazáncsoportnál nincs valamennyi üzemben, akkor a hidegen álló kazánokhoz vezető szellentyűknek teljesen elzárva kell lenniök.

Oly hidegen álló kazánnál, melyben tisztítás vagy kazánkő eltávolítás történik, előzőleg, mielőtt a kazánba emberek egyáltalában beszállanak, különösen a gőz- és tápláló szellentyű a kézi kerék levétele vagy e célra szolgáló készülékek által úgy zárandók el, hogy csak erőszak alkalmazása mellett legyenek kinyithatók.

Esetleg előforduló baleseteknél a személyes biztonságra való tekintetből a fűtő a kijárókat mindig szabadon tartsa és gondoskodjék, hogy a kazánház ajtai kifelé nyiljanak, továbbá a kazánpadlás, fűtőházi lépcsők és folyosók elegendőképen és akadály nélkül biztosan járhatók legyenek.

A meddig a tűzrácson tűz van, a kazán a fűtő által felvigyázat nélkül nem hagyható.

m) Ha az üzem beszüntetendő, a tűz lassan mérséklendő és a biztonsági szellentyű állandóan nyitva tartandó.

A gépkezelők és fűtőknek a távozás előbb, míg a tüzet be nem fődik, vagy el nem oltják, tűzveszély vagy robbanás elleni biztonság, valamint a legközelebbi üzem iránt minden előkészületet meg nem tettek, nincsen megengedve.

A bányaigazgatóság által kibocsátott és 1892. évi augusztus 1-én kelt, a gőzkazánüzemről 23 pontban összeállított táblázatos és rövid szabályok valamennyi kazánházban mindenkire nézve láthatóan kifüggesztendők; ezek a következők:

1) A kazánház tisztán és menten tartandó mindattól, a mi nem odavaló. A fűtőkön és a felvigyázó közegeken kívül abba senki se lépjen. A fűtők jogsíva vannak, hivatlanokat eltávolítani.

2) Valamennyi felszerelési darab tiszta, jól záró és könnyen járó állapotban tartandó és a kazánok mindenkor kihülésekor gondosan megvizsgálandók. Különösen a vizállást mutató cső, feszültségmérők, táplálósövek stb. alaposan tisztítandók.

3) Míg a tüzrácson tűz van, a fűtőnek a fűtőházat és gőzkazánt elhagynia nem szabad.

4) A tüzrács salaktól tisztán és mindig szénnel fődve tartandó és a tüzfénynek is a hamuszekrényben mindig láthatónak kell lennie.

5) A fűtőajtók, a mennyre lehet, ritkán nyitandók fel és előbb a léghuzam korlátozandó. A fűtés vagyis a szénnek rádobálása gyorsan és több tüznél mindig váltakozva történjék.

6) A vizállásnak sohasem szabad a legmélyebb megengedhető vizállás jelzője alá esnie.

7) A vizállási csapok gyakran megpróbálandók és iszaptól tisztán tartandók. Minden eldugulás azonnal eltávolítandó; máskülönben a tűz eloltandó és a kazán kihütendő.

8) A táplálókészülékek, szivattyúk, injectorok váltakozva tartandók üzemben, hogy használható állapotjuk biztosítva legyen.

Ha rendetlen állapotba kerülnek, a tüzet azonnal el kell oltani és az üzemet beszüntetni.

9) A táplálóvíz jó előmelegítéséről mindig gondoskodni kell. A gőznyomásnak a feszültségmérőn látható engedélyezett gőznyomás jelét sohasem szabad meghaladnia.

10) A feszültségmérők naponkint többször ellenőrizendők és megvizsgálandók, vajjon gyorsan a zéruspontra esnek és az előbbi állásra visszamennek.

11) A biztonsági szellentyük naponként kétszer az emeltyük óvatos felemelése által mozgékonyan tartandók. A szabályszerű megterhelés bármi változtatása legszigorubban meg van tiltva.

12) Szellentyük és csapok mindig lassan nyitandók és épen úgy zárandók.

13) Valamely üzemen kívül helyezett kazán kifuvásának csak akkor szabad megtörténnie, ha a tűz eloltatott, a légretezh kinyitása által a falazat lehűtetett és a gőznyomás 1 légnyomásra leszállt.

14) Iszapos víz lehetőleg gyakran távolítandó el, még pedig üzemi szünetekben részleges kifuvás által egész a vizállás jelzőjéig.

15) A kazánok táplálásának friss vízzel csak akkor szabad történnie, mikor a kazán elegendőképen lehült.

16) A tisztításra szánt hidegen álló kazánba való belépés előtt a gőz- és tápláló szellentyüket leggondosabban légzárólag el kell zárni és a forgatóknak vagy a keréknek a csavarorsóról való levétele által a kinyitásnak minden lehetőségét elvenni. A hol a forgató, vagy a kézikerek nem vehető le, ezek dróttal erősen megkötendők.

17) A kazánkövet gondosan és a szegecsfejeken és varratokon kívül különös óvatossággal kell lekopogtatni. Iszap levakarás és kimosás által távolítandó el. A megtisztított belső kazánfelület azután bekátványozandó.

18) A huzamjáratok és kazánok a mily gyakran csak lehetséges, hamutól és koromtól megtisztítandók.

19) Üzemi szünetek előtt és ha csak lehető, azok közben is, a kazán a rendes vizállás fölött táp-

lálандó, a gőzfeszültséget lehetőleg le kell engedni, a tűz mérséklendő és a légvonat korlátozandó. Huzamosabb szünetek előtt a tűz teljesen eloltandó és a légretesz elzárandó.

20) Ha a víz oly mélységre süllyed, hogy állása már nem ismerhető fel biztosan, akkor a kazánt semmi körülmény között nem szabad táplálni. A tűz azonnal eloltandó, a gőzszellentyük elzárandók, a légretesz kinyitandó és az előljáró értesítendő.

21) Ha a víz habzik, a kazánt friss vízzel utántáplálni kell, a fölösleges víz óvatosan kifuvandó és a tűz csökkentendő, míg a víz le nem csillapodik.

22) Ha a gőz igen magasra száll fel, a tűz kisebbítendő, vagy mérséklendő, a kazán táplálendő és meggyőződés szerzendő, vajjon a biztonsági szellentyű rendben van-e.

23) Tömítési hiányok stb. a kazánokban azonnal a közvetetlen előljárónak bejelentendők.

104. §.

A gépek és
hozzájuk ké-
szülékek gon-
dozása.

A gépnek gondozásánál a következő szabályok tartandók szem előtt:

a) A henger- és szivattyuramácsoknak mindig szabatosan zárniok kell. Kendertömedéknél a fonatoknak jó kenderből készülve, egyenletesen tekerve és jól faggyuba meritve kell lenniök. Magától kenő faggyu- vagy egyéb szabadalmazott tömőanyagnál a ramácsot és tömőszelencéket gondosan zsirtól meg kell tisztítani és a tömőszinórokat csak azután a tömőszelenczeürön belül, miután eléje előbb száraz kenderfonat tétetett, kell fektetni, azonfelül a csavarokat csak lazán szabad megszorítani és a ramácsrudat sohasem kenni.

Bőr- vagy guttapercha-tömedéknél a hajtókának a megfelelő vastagsággal kell birnia, és helyesen kidolgozva legyen; bőrnél zsirban áztatva és helyesen megerősítve legyen.

Fémtömedéknél arra ügyelendő, hogy a hengernek belső felülete egyenletesen érintessék, ne mutatkozzanak rajta homályos sávok és hogy az ékek, melyekkel a fémgyűrűket rugók által a hengerhez szoritani szokás, ne vágjanak az utóbbiba be, hanem kellő időben ujakkal kicseréltesenek, illetőleg lecsiszoltassanak.

b) A tömörszelenczék jó állapotban tartandók, fedeleiket eleinte nem szabad erősen rácsavarni, hanem csak lassankint meg-megszoritandók.

c) A gőztolóka pontosan megfigyelendő, hogy azt, ha nem zárna jól, azonnal lecsiszolni és újra alkalmasan rátenni lehessen. Ugyanez áll valamennyi szellentyűről és csapról is.

d) A hengerfödelek, a gőz és szellentyűszekrények teteje, a különböző csődarabok, általában valamennyi rész, melyeknek kicsinózott részeik vannak és olykor levétetnek, zároló karikákkal látandók el, melyek olajozott és megkrétázott vagy grafittal bemázolt ruggyantakarikákból esetleg ruggyantazsinórokból, vagy vaskarikák fölé tekert, minium és lenolajon keresztülhuzott kenderből állanak.

Kenderfonatok csak buvólyukaknál és oly tömitéseknél, melyek a csavarok későbbi megszorítását lehető teszik, vannak megengedve.

Vasragaszt csak kivételesen öntöttvasrészek tömitésénél és csak ott szabad használni, a hol a tömitendő részek nem lesznek levéve.

Asbest-tömítő gyűrűkkel úgy kell bánni, mint ruggyantagyűrűkkel. Tömőgyűrűk péppapírból használat előtt olajban vagy kenőmázban itatandók.

e) A gépek stb. valamennyi részei, melyek eredetileg fényezve vannak csinozva, folyton fényesen, épen úgy mázuk is tisztán tartandó.

f) Ellenben valamennyi göröndöt, csapágyat, a kerekeket, és általában mindazon részeket, melyek forgó vagy csuszó surlódásnak vannak kitéve, a szükséges kenőszerekkel kenni kell.

A kenőszelenczék és kenőkészülékek nyílásai mindig nyitva tartandók, a lecsurgó kenőolaj és zsír lehetőleg felfogandó, ép úgy valamennyi elhasznált ruggyanta, bőr-, guttapercha-, csepü és tisztítóhulladék összegyűjtendő és további felhasználásra elteendő.

g) Szállítógépeknél a gépkezelő a buktatóval egyetemben a szállítókötelekre, csatlólánczokra és fogókészülékekre a szállítóedényeken különös figyelmet fordítson, azok rozsdásodását gyakrabban kenés vagy kátrányozás által lehetőleg megakadályozza és a köteleken felfedezett dróttöréseket haladéktalanul felebbvalójának bejelentse.

A szállítóköteleket általában minden második héten jól kell kenni.

Aczél drótköteleknél a kötélcsomók legkésőbb negyedévenként levágandók és megújítandók.

Uj kötélcsomók elkészítésénél a kötélt végét sohasem szabad kiizzítani.

A szállítóköteleken levő csatlólánczokat minden hét elmúltával fatüznél vörös izzásig kell melegíteni.

Kötélkenőcs gyanánt, ha nincs más megszabva, a következő keverék használandó :

8 rész kőszénkátrány, 3—4 rész répaolaj, 2 rész faggyu és 2 rész grafit. E célra fakátrányt is lehet felhasználni.

A gépkezelő azonfelül a kötélkorongok tengelyeit az aknánál, valamint esetleges vezető-korongok tengelyeit is naponkint, a munkaszak megkezdése előtt megvizsgálni és kenni tartozik.

Valamely szállítógépen (és hozzávalóján) megtörtént minden javítómunkálat után a gépkezelő az emberszállítás megkezdése előtt két járat által a gépnek biztos állapota felől meggyőződni tartozik.

h) Szintúgy gondoskodnia kell a gépkezelőnek az előmelegítők, a táplálóviztartók tisztántartása, valamint a bányavizek közönbösítése (savtalanítása) iránt, épen úgy a tisztaságról a géphelyiségben, fűtőházban és kazánpadláson.

i) Savanyu kazántáplálóvizek előkészítésénél a következőkre kell ügyelni:

Ha a közönbösítésnél elegendő mennyiségű égetett mész használtatott, az iszap gyorsabban csapódik le és a víz felső része előbb tisztul meg, mint nem elegendő mennyiségű mész hozzávegyítésénél.

Kelleténél több mész akkor kevertetett a vízhez, ha az üllepítő vagy már a közönbösítő medenczében a víz felületén szintelen üvegszerű hártya képződik.

Kevés mész akkor került belé, ha a víz az üllepítő medenczében még sárgás szint mutat.

Pontosabb megítélés végett, vajjon a mészbekeverés elegendő vagy kevés, kémleőpapir használandó. Ha az előkészített víz kék lakmuszpapirt vörösre fest, akkor kevés mész, ha pedig vöröst kékre fest, akkor sok mész és ha sárga lakmuszpapirt (curcuma) barnára fest, akkor szintén sok mész tétetett hozzá.

Helyesen közönbösített táplálóvíz a kémlópapírok színét változatlanul hagyja.

Szóda, magnezia vagy chlórbarium hozzávegyítése csak különleges intézkedés szerint eszkczlendő.

105. §.

**A gőzgép
jó üzemének
kellékei.**

Valamely gőzgép jó üzeméhez tartozik :

a) hogy a gép rendszeren olajozva es tisztitva, valamennyi mozgó rész portól védve és járható állapotban fentartva legyen ;

b) hogy a gép évenkint legalább egyszer szétzedessék, valamennyi része megvizsgáltassék és a szükséghez képest javittassék,

c) hogy hosszabb üzembeszünetetés alkalmával valamennyi mozgó rész por és nedvesség ellen megvédessék. Utóbbi czél legjobban forró faggyu és ólomfehér keverékével való bemázolás által történik.

d) A kazánok táplálása lehetőleg folytonosan és a lehetőségig forró vízzel történjék.

e) Kedvező körülmények, ha a kazán magas gőznyomásával és a gőzhengerek csekély megtöltésével lehet dolgozni.

f) A tolórudak jól zároló járásának megvizsgálása legjobban úgy történik, ha az álló gépnél gőz bocsáttattk a ramács egyik felületére és a másik oldalon a hengeresap kinyittatik, továbbá a gép kifuvógőzének lökészerü szabályos kilépése által.

106. §.

**A gőzgép
üzeme.**

A gépkezelő a gép megindítása előtt az egyes részek pontos megszemlélése által ennek rendszer és szabályszerű állapota felől meggyőződést szerezni tartozik. A gépnek azonfelül tisztitva és olajozva kell lennie.

Rendesen megvizsgálandó, vajjon a forgatókon, csapágyakon, keresztfejen, csuszó talpon, hajtó rúdon stb. valamennyi ék és csavar szilárdan áll és rendben van. Ugyanez a gép minden szünetelésénél ismétlendő.

A csővezeték és gép előmelegítésére a gőzszellentyű a kazánon és gépen lassan kissé kinyitandó, a csapadékvíz leeresztése végett pedig előbb valamennyi csap a csővezetékeken és a gépen kinyitandó.

b) A gép lassan indítandó meg; előzetes és világos jel nélkül nem szabad azt megindítani, hogy mindenki figyelmessé legyen. A lendítőkerék göröndjének esetleges forgatásánál a forgató helyes állása végett elővigyázattal kell eljárni és a segítségre hívott legénységnek előbb megfelelő utasítás adandó.

A gépnek járása csak lassankint gyorsítandó. A járás a gépkezelőnek annyira a keze ügyében legyen, hogy azt szükség esetében minden pillanatban megszakítani lehessen.

Más foglalkozás elvégzése mint a gépnél és kazánnál a gépkezelőnek meg van tiltva, míg az egész nincs rendes járásban.

c) Járás közben a gépnek megvizsgálása és kenése csak maga a gépkezelő által és a legnagyobb ovatossággal történjék; ott azonban mindig meg van tiltva, a hol mozgórészekhez, ha ezek védőkészülék nélkül vannak, csak veszélylyel lehetne közeledni.

A gép járásának minden beszüntetése a munkahelyiségekben és kazánházakban előbb tudtul adandó.

E jel a megindítási jeltől tisztán megkülönböztethető legyen. Vajjon a szabályszerű megállási szünetek előtt a gőznyomás a kazánban sülyedhet-e, a bányamű üzemi viszonyaitól függ. Gépkezelő és fűtő

egymással a nyert utasításhoz képest e tekintetben megegyezni kötelesek.

A gép megállítása után a hengercsapok azonnal kinyitandók és esetleges gőzsűritésnél a vizbefecskendő csap előbb elzárandó. Mielőtt a gépkezelő eltávozik, meg kell győződnie, vajjon a gőzszellentyű jól zárva van és kazán, gép és felszerelés biztos állapotban vannak.

d) Munkaváltásnál az eltávozó a belépő gépkezelőnek a gépet felszereléssel együtt szabályszerű állapotban átadni és a munkaszak közben esetleg előfordult rendtelenségeket közölni tartozik.

Ha valamely mozgó rész forró lesz, akkor a kellő elővigyázat mellett mindenekelőtt közvetlenül a surlódó felületekre olaj vagy zsir teendő, és azután megvizsgálandó, vajjon a kenőkészülék rendben van.

Ha a forróság növekedik, akkor czélszerű, kénvirágot olajjal vagy Seeger-féle keverékkenőcsöt a kenőlyukon át beereszteni és hideg vízzel hűteni. Ha ez nem segít, akkor az ékek és csavarok túlerős megfeszítése gyanítható; a gép megállítandó, hogy az előbbieket kissé lazítani lehessen. Ha a részek azután azonnal ismét melegnek, akkor szétzedendők, gondosan tisztítandók és szükség esetében a hiányokon segítendő.

e) A ramács recsegése a ramácskarikák igen erős megfeszítését gyaníttatja.

Ennek elhárítása kenőcs által kísérleendő meg, különben a gyűrűk lazítandók.

Lökések minden egyes járatnál rendszerint a hengerben levő viz, a dugórudaknak a fedelekhez való odaérődése, a mozgórészek lazulása vagy ezek-

nek helytelen fekvése folytán támadnak. Az ok pontosan kipuhatolandó és eltávolítandó.

A tömörszelenczék igen erősen megfeszített vagy száraz tömedéke a rudaknak erős elhasználását és recsegését idézi elő. A csavarok lazítandók, kenni kell és a megkeményedett tömedék esetleg pótlendő.

Ha a gőzsűrítőben esetleg pattogás hallható, akkor a vizbelövés szabályozandó, míg a vacuum-mérőnek állása helyes.

Rendszerint nem elegendő viz az oka.

Ha a gőzgép hirtelen gyorsabban járni kezd, akkor kutatni kell, vajjon a gőzszabályozó rendben van és a fojtószelep helyesen csukódik. A gőzszellentyűt azután kissé el kell zárni. Az üzemnek korlátolásánál a gőzfeszültség a kazánban gyengébb fűtés által kisebbítendő, vagy ha a gép megengedi, kisebb expansióval kell dolgozni.

Ha a gép feltűnőleg lassan kezd járni, akkor megvizsgálandó, vajjon a gőzszellentyű egészen ki van nyitva, vajjon a szabályozó és fojtószellentyű rendben vannak, vajjon a kazán a kellő gőzzel bír, és vajjon egyes részek nem melegedtek meg.

Esetleg létező expansiók készülék csak akkor állítandó másként, ha az üzem több erőt igényelne. Ha a gép gőzsűrítéssel dolgozik, akkor kutatandó, vajjon a kellő légűr megvan. Utóbbi a tömörszelenczék és karimacsavaroknál, továbbá a gőzramácson és tolókon létező kisebb hiányok által, végre a légszivattyúk és vizbefecskendők elakadása által kisebbedik.

Feltűnő gőz- és szénfogyasztás rendszerint azt igazolja, hogy gőzramács és toló nem zárnak jól, esetleges gőzsűrítések rendetlenségben és expansiók

készülékek hamisan állítva vannak. A feljebbvalónak erről jelentés teendő és azután a gép javítandó.

f) Szállítógépeket előbb nem szabad megindítani, míg a gépkezelőnek az előirt jel nincsen adva. A gépkezelő a neki adott jelek helyes kiviteleért felelős.

A feltekerődő szállítókötél lehetőleg szem előtt tartandó, hogy a szállítóedény ne kerüljön a kötélskorong közelébe. Hasonló czélból arra ügyelendő, hogy a fogó- és kötélikapcsoló-készülékek, a gépnél alkalmazott aknamérő vagy mélységmutató, a jelzőharangok, fordulatolvasó stb. mindig rendben legyenek.

g) Általában a budapesti magy. kir. bányakapitányság által kibocsátott bányarendőri szabályokban erre vonatkozólag foglalt következő intézkedések pontosan figyelemben tartandók.

„K ö t é l j á r á s”.

„Embereknek kötélén való be- és kiszállítására csak oly köteleket szabad használni, melyek a szállítandó legnagyobb teherre nézve legalább hatszoros biztosságot nyújtanak, teljességgel jó karban vannak és melyeknek szakadása egyhamar fel nem tehető.

A kötélnél, ennek megerősítése a kötéldobhoz és a szállító edényhez és maga a szállító edény egy azzal megbízott biztos személy által tartósságukra naponta megvizsgálandók és e mellett annak szeméi előtt a kötélnél legalább egyszer az aknában le- és feltekerendő.

Tartalék beszállókötél a bányánál készletben tartandó.

Azon idő alatt, melyben személyek kötélben be- és kiszállítatnak, az aknában minden más szállításnak szünetelnie kell.

Megterhelt szállító edényen a be- és kiszállítás tilos.

Azon gépvezető, ki a kötéljárásnál használt gépet kormányozza, az előirt biztonsági szabályok, különösen a jelek figyelemben tartásáért felelős.

A be- és kiszállítás pontjain megbízható felvigyázónak vagy tapasztalt egyénnek kell lennie, ki különösen a beszállásnál a rend fentartásáért felelős és kinek intézkedéseihez az összes be- és kijárok alkalmazkodni tartoznak“.

Azon aknáokban, a hol a legénység a szállító-kasszal be- és kiszáll, azon pillanattól kezdve, a mikor az aknaajtók vizszállítás végett vagy más okból kinyitvatnak, a szállítóedényvel senkinek sem szabad be- és kiszállania.

A csatlós, vagy az aknaajtók kinyitásával megbízott munkás a létrákon kiszállani és ép úgy beszállani tartozik, hogy az aknaajtókat elzárja és csak azután adott szabályszerű jel után kezdődhetik a munkások beeresztése.

Minden ez ellen vétő azonnali elbocsátással és az illetékes hatóságnak való átadással büntettetik.

h) Fagyos időben a gőzelzáró szellentyű a kazánál a gép szünetelésekor sem zárandó el teljesen, hogy a vezetékbe kisebb mennyiségű gőz mindig kerüljön és az be ne fagyjon. Epen úgy ily esetben a fojtószellentyű kissé kinyitandó, hogy a hengerbe folyton kis gőz jusson, a vízleeresztő csapok a gőzhengernél azonban nyitva tartandók. Azonfelül hosszabb szüneteléseknél minden gondosan a meg-

fagyás ellen védendő és szükség esetében a víz és gőzvezetékek idejében kiüritendők.

A gépkezelőnek gondoskodnia kell, hogy a burkolat, valamint a gőzvezetékek karimaösszekötése mindig jól zárjanak és szabályszerű állapotban legyenek.

Esetleges hiányok lehetőleg hamar kijavítandók.

Gőzvezetékek, kazánok és hengerek burkolásához 50 kg. iszapolt finom agyagföld, 12 kg. kátrány, 4 kg. apróra vagdalt csepühulladék, 3 kg. finoman szitált homok, 5 kg. összezúzott grafit, 3 kg. finoman szitált szénhamu és 8 kg. víznek jól eszközölt keveréke használandó.

Hővesztések ellen utasítás szerint óvszerekül fekete péppapír, szalma, régi kenderfonatok, valamint ázalagtörd, parafa és asbest-lemezek használandók.

A télnek tartama minden évi november 1-étől május 1-éig vétetik.

107. §.

A gépkezelők
és fűtők ma-
gaviselete
munkáköz-
ben.

A gépnek járása közben sem a gépkezelőnek, sem a fűtőnek a helyéről való távozás nincs megengedve, annál kevésbbé az alvás.

Szállítógépeknél a gép járásának tartama alatt a gépkezelőnek meg van tiltva minden beszéd idegen személyekkel, könyvek olvasása stb.

Gépkezelőknek és fűtőknek szolgálatuk közben szeszes italok élvezése, vagy magukkal hordása tilos.

108. §.

Tisztaság.
Idegeknek
bélépése.

A géphelyiség és kazánház tisztán és menten tartandó mindattól, a mi nem odavaló; a mennyre lehet, zártak legyenek és nem szolgálhatnak oly munkásoknak vagy személyeknek tartózkodó helye

gyanánt, kiknek a gépnél vagy kazánoknál semmi teendőjük nincsen.

Idegeneknek a belépés csak akkor engedendő meg, ha azokat egy bányahivatalnok kíséri, vagy engedélyt mutatnak fel. Különösen határozott engedély nélkül felvételek és mérések a gépeknél stb. nem engedendők meg.

Fűtők és gépkezelők jogosítva vannak, hivatalnokokat eltávolítani.

109. §.

Minden előforduló balesetnél, töréseknél vagy rendkívüli eseményeknél a gépkezelő a gépet megállítani tartozik, és ha a kárt maga és rövid idő alatt nem tudja kijavítani, a feljebbvaló hivatalnoknak azonnal jelentést tenni köteleles.

Eljárás
baleseteknél.

110. §.

A gép hosszabb megállításánál ügyelendő: a) hogy a kazánfűtés mérsékeltségű, hacsak az esetleg további szerencsétlenség meggátolása végett mindjárt egészen be nem szüntették és a gőz kieresztetik. De a tűznek kirántása és a kazánajtó kinyitása nyitott léghuzamtolóknál semmi esetre sincsen megengedve. A víz a kazánban épen csak a szükséges melegségben tartassék, a nélkül, hogy erős gőzöket fejleszzen; b) hogy a gép ne álltassék meg holtpontján, c) hogy a gépnek esetleges mozgása be ne következhessék, mely czélból a gőzbeocsátó csatorna (toló szellentyük és fojtó szellentyük) gondosan elzárandó és a fék és vonórúd szilárdítandó.

Szabály a gép
megállításá-
nál.

111. §.

Ha egyes gépeknél a gépkezelőnek gondozására az aknaszivattyúk is vannak bízva, akkor az illető

Az akna-
szivattyúk
kezelése.

az aknát naponkint legalább kétszer bejárni és a szivattyuknak, a nyomórudak stb. állapotáról meggyőződni tartozik.

Ha úgy találja, hogy a dugók, szellentyük, tömőszelenczék, tömitő karikák stb. vizet átengednek, akkor azok zárolását azonnal eszközölni tartozik.

Aknarudazat, vezetékek, valamint a rudazat zárai és csöveknek minden egyes összeköttetéseit folyton a legjobb, nem surlódó, illetőleg áthatatlan állapotban fentartandók.

Ha a szükséges munka olynemű, hogy a gépkezelő azt maga nem bírja elvégezni, akkor a gépügyelőnek jelentést tenni tartozik, hogy a szükséges segítséget kinyerje. A fűtő itt csak akkor nyújt neki segítséget, ha a kazán üzemen kívül áll, vagy helyettes van jelen.

Ha a gépkezelő az akna bejárásánál azt találja, hogy ezen, a szivattyukon. a nyomórudnál, a vezetékeknél, padozatokon, létrákon stb. javítások szükségesek, melyeket a bányakovács vagy aknavájárok eszközölhetnek, vagy hogy egyes részek pótlása, új darabok beillesztése szükséges, akkor azonnal szintén a gépügyelőnek, illetve bányafelügyelőnek jelentést tegyen, hogy azok, a mi szükséges. elrendeljék.

Az aknának bejárását és az aknaszivattyuk javításait a gépkezelő csak akkor eszközölheti, ha a gép áll, vagy ha alkalmas helyettes van érte a gépnél. A járásban levő gépet semmi esetre sem szabad egyedül hagyni.

Ha a gépkezelőnek eltávozása okvetetlenül szükséges, akkor, ha nincs helyettese jelen, a gépet előbb meg kell állítani. Oly aknáknál, a hol a

szivattyurakatok gondozására külön szivattyukezelők vannak alkalmazva, ezekre nézve a következő szabályok érvényesek:

a) A szivattyu kezelők valamennyi szivattyurakat jó állapotáról és járásáról gondoskodni, az aknarudazatokat, rudvezetékeket és valamennyi rudkötést minden munkaszakban kétszer megvizsgálni, laza csavarokat megerősíteni és kicserélni, surlódó helyeket kiküszöbölni vagy zsirral tömni tartoznak.

b) Hiányos szellentyük, dugók, ramácsrudak, tömőszelenczék, tömitő karikák stb. haladék nélkül jó, új darabokkal, melyek jó állapotban mindig készletben tartandók, kicserélendők és e mellett arra ügyelendő, hogy ily munkák jól teljesítenek és utólagos javításra ne szoruljanak.

c) Az aknaácsolatot, létrajáratokat stb. tisztán kell tartani, törött csavarokat, ékeket, köteleket, zároló anyagokat, csepüt stb. nem szabad az aknában találni.

Az aknafenekén uszkáló faforgácsok eltávolítandók és a szivókasok minden tisztátalanságtól megóvándók

d) A vizállásokra az akna fenekén, a vízgyűjtőközlékben, valamint az uszó vizállásmutatókra, melyek azokat a felszínen jelzik, gondosan ügyelendő és minden változás a gépkezelőnek jelentendő.

e) Javító munkáknál, rakatok sülyesztésénél stb. a szivattyukezelőknek csak kivételesen van megengedve, hogy a kötélzállítást vegyék igénybe, a szabályosan egy munkaszakban kétszer történő vizsgálódásoknál valamennyi szivó és nyomó rakat körül a létrajárást veendő igénybe.

f) Minden az aknában a szivattyuk zavartalan

üzemére vonatkozólag tett észleletről, a szivattyukezelő közvetlen feljebbvalójának, a gépügyelőnek vagy elővájárnak, valamint munkaváltáskor őt felváltó társának is pontos és való közléseket tenni tartozik.

g) Minden rakatnál a jókarbantartásra és gyors javításra szükséges szerszámok és tartalékdarabok készletben tartandók.

Hiányzó darabokat a szivattyukezelők a gépügyelőnek idejében bejelenteni tartoznak.

h) A felszínen levő ellensúlyozók, műszögek, csapágycsák stb. figyelemmel kísérendők és tisztán tartandók. A hajtó gép javításainál stb. a szivattyukezelő segítséget nyújtani tartozik.

i) Végre köteles a szellentyük és dugók gutta-perchatömedékét maga elkészíteni, továbbá az (82 rész ón, 10 rész antimon és 8 rész rézből álló) öntvényt, melyből a fémszellentyük állanak, fentartani és jól záróan kicsiszolni tartozik.

Valamennyi szivó- és emelőcső, különösen ezeknek karimái cementráöntések, vagy viztapasztókarikák által a savas bányavizek romboló hatásai ellen oltalmazandók. A bányaszivattyúk gőzvezető csöveinek burkolatai stb. a szivattyukezelő által figyelemmel tartandók, hiányos részek azonnal kijavítandók.

112. §.

**Üzemanya-
gok.**

A gép- és szivattyukezelőknek arra kell törekednie, hogy a szükséges fűtő, világító, kenő és tömésre szolgáló anyagokban, továbbá a gépműnél szükséges szerszámoknál és szereknél sohasem álljon be hiány, miért is esetleges szükségletét idejekorán a feljebb-

való gépügyelőnek vagy bányajárónak bejelenteni köteles.

A táplálóvízre szolgáló medenczék mindig töltve legyenek.

113. §

Rossz anyagokat a gépkezelő ne fogadjon el, vagy azokról jelentést tegyen.

**Az anyagok
megőrzése és
takarékos
felhasználá-
ása.**

A minő- és mennyiségileg helyesen átvett anyagok, szerszámok és szerek jó eltartásáról és takarékos felhasználásáról személyesen felelős. A legjelentéktelenebb anyagnak felhasználása is saját hasznára a gépkezelőnek és fűtőnek feltétlenül meg van tiltva.

Ha mások anyagokat ily módon jogellenesen eltulajdonítanak vagy felhasználnak és ez a gépkezelő vagy fűtőnek tudomására jut, vagy ha az anyagkészletekben veszteségek állanak be, akkor a feljebbvaló hivatalnoknak minden körülmény között azonnal jelentés teendő.

Könnyebb raktári kezelés végett valamennyi anyag-átvétel a gépügyelőnek jelenlétében minden szerdán délután történjék.

Az anyagmennyiséget a gépmester állapítja meg.

114. §

Az anyagok felhasználásáról, a gépnek járásáról és munkateljesítéséről, a szállítókötelek kopásáról stb. a gépkezelő naponként jegyzéket vezet, az előirt heti jelentéseket szerkeszti és azokat minden hétfő reggel a feljebbvaló gépügyelőnek benyújtja, ki azokat azonnal a gépmesternek átadni tartozik.

**Följegyzések
az anyagok
felhasználá-
sáról és a
teljesítés-
ről.**

III. R É S Z.

Fegyelmi büntetőszabályzat.

IX. SZAKASZ.

Általános határozmányok.

115. §.

**A szolgálati
vétség vagy
kihágás meg-
állapítása.**

Minden mulasztás vagy tett, melylyel az ezen szolgálati szabályzatnak alávetett felvigyázó és munkásszemélyzet hivatásának kötelmeit általában, a hűséget, engedelmességet és tiszteletet a bányatulajdonos és feljebbvalói irányában, a társulati tulajdon sérthetetlenségét, a becsületességet és segítségkészséget társai iránt, a csendet és rendet a munkánál és a bányánál, ezen szolgálati szabályzat általános és különös szabályait és rendelkezéseit, továbbá az erre jogosított feljebbvalók rendelkezéseit szándékosan vagy hanyagságból megsérti, szolgálati vétséget vagy kihágást képez.

116. §.

**Büntetési
fokokatok.**

A szolgálati vétség folytán kirovandó fegyelmi büntetések — a büntetési fokozat sora szerint következők.

1. fok: A dorgálás vagy megrovás, azaz hathatós rosszalás és utalás ismételt köteleességsértés következményeire.

Ezen fokban a büntetendő felvigyázó vagy munkás szóbelileg és ismétlés esetében szigorubb fegyelmi büntetésekkel való fenyegetés mellett, a körülmények szerint négy szemközt, súlyosbító esetben más hivatalnokok, felvigyázók vagy munkások jelenlétében részesül.

2. fok: Pénzbüntetések, melyek fizetési levonások által hajtandók be a büntetendő felvigyázótól, egytől egész 10 (tíz) forintig és a vétkes munkástól 5 forint erejéig.

3. fok: Fárasztó és kisebb javadalmu munkák reábizása pl. napszámmunkában, felszini munkáknál, őrnekek, stb.

4. fok: Lejebbités, azaz valamely alacsonyabb rang és fizetési fokozatba való áthelyezés, mely lefokozás legkevesebb egy hónapi és legfeljebb egy évi tartamra történhetik.

5. fok: Elbocsátás, még pedig fölmondással vagy a nélkül.

417. §.

A felvigyázó és munkásszemélyzet 1—3 fokú Eljárás az 1—3. fokú fegyelmi büntetéseknél. fegyelmi megbüntetése kizárólag a bányakerületi gondnokság mindenkori főnökét és senki mást nem illet meg. Ennek döntése ellen minden ilyféle fegyelmi büntetéssel sújtott felvigyázónak és munkásnak meg van engedve, hogy a bányaigazgatóságnál 15 napi határidőn belül szóbeli vagy írásbeli előterjesztést tehessen.

Ezen előterjesztés felett a tényállás megfelelő megvizsgálása után a bányaigazgatóság határoz.

Az 1—3. fokú büntetésekről naplók vezetnek, melyekbe a büntetendőnek neve, a feljelentőnek neve, a szolgálati vétség, röviden a büntetendőnek kihallgatása, az ennek következtében ezen büntető szabályzat és a 120—121. §§-ra vonatkozólag kiszabott büntetés és pénzbírságoknál a befizetés napja feltüntetetik.

118. §.

Eljárás a 4.
és 5. fokozatu
fegyelmi bün-
tetéseknél,
büntetőjogi
feljelentés,
kártérítés. A
fokokatok
összesítése.

A 4. és 5. fokozatu büntetéseknel a bánya-kerületi gondnok körülményes jegyzőkönyvet vesz fel a kérdéses esetről, a vétséget világosan körülírja, a bepanaszoltnak igazolását pontosan felveszi és ezen jegyzőkönyvet a büntetési ajánlattal a bányaigazgatóságnak jóváhagyás végett beterjeszti.

A bányaigazgatóságnak írásbeli döntése ellen a felfolyamodás a m. k. bányakapitánysághoz 15 napi határidőn belül nyitva áll.

A fegyelmi büntetésen kívül esetleg a büntetőjogi feljelentés az illetékes hatóság vagy bírósághoz és a kártérítési kötelesség is helyt foglalhat. A feljelentés azonban mindig csak a bányaigazgatóság által történhetik. Valamely büntetési fokozattal szükség esetében még más fokozatu büntetés is egybe-
köthető.

119. §.

A büntetési
mérték és al-
kalmazásá-
nak módja.

A szolgálati vétség megállapítása után a bányaművi főnök, illetőleg a bányaigazgatóság a büntetendőnek eddigi magaviseletét kipuhatolja és a helyes büntetőmérték iránt felelős.

Általában kisebb szolgálati vétségeknél úgy ezen szolgálati szabályzat kihágásánál, először megrovások négy szemközt, másodsor megrovások tanuk előtt alkalmasok, harmadszor csekélyebb vagy nagyobb pénzbüntetések, és ha ezek gyakrabbi ismétlés után is hatástalanoknak bizonyulnának, összetett büntetések alkalmazandók.

Különösen a lejjebbités határozott időre akkor alkalmazható, ha pénzbüntetések három hónapon belül ismételve rovattak ki, a nélkül, hogy valami javulás eléretett volna.

120. §.

Ezen szolgálati és büntetőszabályzat 10. szakaszában a szolgálati szabályzat elleni vétségek és áthágások egy sorozata van felsorolva, — de ki nincs merítve, — és az egyes esetekre a büntetőmérték feltüntetve. Ezen kereten belül és a szolgálati és fegyelmi büntetőszabályzat szellemében a bányaafőnök, illetőleg a bányaigazgatóság jogositva van, szolgálati vétségek fel nem sorolt eseteire is a fegyelmi büntetést legjobb belátása szerint megállapítani, azonban mindig szem előtt tartsa, hogy a büntetés kirovása megállapításánál a következő körülmények veendőek figyelembe:

A büntető mérték megállapításánál figyelembe veendő körülmények.

1. Vajjon a büntetendő csak egy vagy pedig több szolgálati és különböző nemű vétséget követett el.

2. Vajjon az eset az első kihágás általában, vagy ezeknek határozott faja, és hogy a különböző kihágások miatt a bepanaszolt már büntetve volt-e.

3. Vajjon a kihágás saját vagy idegen tulajdonon vagy személyeken valami hátránnyal járt, vagy e tekintetben valami nagy veszélyel volt összekötve.

4. Vajjon az áthágó szándékból, a szolgálati szabályok megvetésével, meggondolatlanságból, könnyelműségből, alantas műveltségi foka, korlátolt vagy zavart ítélőképesség miatt, a szolgálati szabályokkal való csekélyebb jártasságból stb. cselekedett.

5. Vajjon ezáltal a szolgálati szabályok további megneemtartására, elterjedt ellenállásra a társulati közegek ellen okot adott, vagy példa, hamis tanács, felbujtás stb. által került a tévutra.

6. Vajjon korábbi károsítást idejekorán megakadályozott, a bekövetkezett hátrányt ismét beszüntette.

7. Vajjon őt önhibáján kívül valami szükség a szolgálati szabályok teljesítésében akadályozta.

8. Vajjon a kihágó egyáltalában az intésekre, utasításokra, megrovásokra és óvásokra semmi sulyt nem helyez.

121. §.

A szárad ke-
reset $\frac{1}{4}$ részét
meg nem ha-
ladó pénzbün-
tetésnek
befizetése a
tárpénz-
tárba. Ho-
fordítás.

Valamennyi pénzbüntetés a társpénztárba foly, azonban külön alapot képez, mely, a meddig az alap elegendő, különösen azon kiadások fedezésére szolgál, melyek a testületi szellem, iskola, egyház stb. fenntartására szükségesek.

Ezen levonások a bérszámadásokban pontosan keresztülvezetendők és tovább elszámolandók. Egy hónapban azonban a büntetett egyén szabad keresetének $\frac{1}{4}$ részét meg nem haladhatják.

Ha valamely kár okoztatik, ez külön megállapittatik, megtérítettik és elszámoltatik.

X. SZAKASZ.

Különleges büntetőhatározmányok.

122. §.

Büntetőmér-
ték a
felvigyázó
személyzet
vetései ré-
szére.

Az ezen szolgálati szabályzat 17. §-ában felsorolt esetekben, az előző felmondás nélkül való elbocsátáson kívül, melyek az összes felvigyázó- és munkásszemélyzetre érvénynyel bírnak, a felvigyázó-személyzet következő vétségei büntettetnek az alább felsorolt büntetésekkel:

	tól	ig
1. Ittasság a szolgálatban és azon kívül	1 frt	2 frt
2. A lajstromolvasásnál és a rendelésnél való meg nem jelenés		1 frt
3. Eltávozás az átutalt munkahelyről ok nélkül		1 frt
4. Az anyagokról, szerszámokról, munkaszakokról szóló feljegyzési, valamint más könyvek rendetlen vezetése Ismétlés esetében lejebbités következik be.	1 frt	2 frt
5. Alvás szolgálat közben Ismétlés esetében lejebbités.		1 frt
6. Hanyagság a munkaidő betartásánál		1 frt
7. Idegeneknek beeresztése a bányába vagy a bányaépületekbe a művezető engedélye nélkül		1 frt
8. A közvetlen vagy más feljebbvaló által adott utasítás nem teljesítése Ismétlés esetében lefokozás (lejebbités) vagy elbocsátás felmondással.		2 frt
9. Tiszteletellenes, goromba magaviselet a feljebbvalók iránt Ismétlés esetében lejebbités vagy elbocsátás.		2 frt
10. A munkások vagy a bányafuvarosok hiányos ellenőrzése és a teljes kárnak megtérítése, mely ezen hanyagságból támadt		1 frt
11. A munkásokkal való nyers bánásmód	1 frt	2 frt
12. A segítség nyújtásának megtagadása baleseteknél vagy fenyegető veszélynél	1 frt	5 frt

123. §.

Büntetómérték a bányákban, felszínen és műhelyekben alkalmazott személyzet vétségeire nézve.

1. Meg nem jelenés az imánál, a lajstromolvasásnál, $\frac{1}{2}$ órával későbbi munka-kezdés, vagy $\frac{1}{2}$ órával előbb elhagyás
2. Még később a munkára menőknek, vagy még korábban elmenőknek az egész munkaszak töröltetik az illető könyvben
3. Munkásoknak, kik a munkaszak bevégezése után nem jelennek meg személyesen a rendelő helyiségben, a tényleg végzett munkaszak sem jegyeztetik be
4. Munkaszakok mulasztása engedély nélkül
Háromszori ismétlés esetében ugyanazon kifizetési időszakban elbocsátás felmondással
5. Munkások, kik a lajstromolvasás után a munkára menés helyett jelentkezés és engedély nélkül eltávoznak, megbüntettetnek
6. Az, a ki más valakit betegnek vagy másként akadályozottnak jelent be és ezen jelentés utólag okadatolatlanul találta
7. Ittasság a szolgálatban, szeszes italok magával hordása vagy beszerzése a munkaidő alatt
Többszöri ismétlés és megbüntetés után felmondásos elbocsátás következik be

	től	ig
	30 kr.	50 kr.
	—	—
	—	50 kr.
	—	—
	50 kr.	1 frt
	50 kr.	1 frt
		1 frt

	tól	ig
8. Alvás a munkaidő alatt Többszöri ismétlés és megbüntetés után felmondásos elbocsátás következik. Őrök a kétszeresét fizetik és a 2-ik ilyféle büntetés után elbocsátás felmondás nélkül következik.		1 frt
9. Veszekedés, per és illetlen lárma a bányákban vagy műhelyekben		1 frt
10. A ki a munka bevégezése után szerszámait nem a rendes helyre viszi, a munkahelyet a munka elvégzése után nem tisztítja meg, vagy fölösleges anyagokat és szerszámokat szabadon hevertet	30 kr.	50 kr.
11. A ki a munkahelyeket, a műhelyeket és ezek környékét vagy a bányát az erre megállapított helyeken kívül bepiszkítja A vétkes azonfelül köteles a tisztítást maga eszközölni. Ha ily bepiszkításnak tettese nem volna kipuhatolható, akkor a pénzbüntetés a bepiszkított hely egész munkásállományára rovatik ki, mely által a bepiszkított hely tisztítandó.	30 kr.	50 kr.
12. Szabályellenes, vigyázatlan, hanyag és rossz munka a bányában vagy felszínen és műhelyeken Ismétlés esetében, különösen súlyosbító körülményeknél, lejjebbitéssel vagy elbocsátással fölmondás nélkül.	30 kr.	1 frt

	tól	ig
13. Pajkos rongálások a bányaművi vagy társi tulajdonon	50 kr.	1 frt
Ezenkívül kártérítés is.		
14. Veszedelmes jelek vagy esetek bejelentésének elmulasztása, akár a bányában, akár a felszínen, melyekből az életre és tulajdonra nézve valami veszély támadhatna	1 frt	5 frt
Esetleg lejebbítés vagy olbocsátás.		
15. A segítségnyújtás megtagadása sürgős esetekben, bekövetkezett balesetnél vagy fenyegető veszélynél	1 frt	5 frt
16. Tiszteletellenes magaviselet vagy fenyegetések hivatalnokok és felvigyázók ellen	1 frt	2 frt
17. Engedetlenség és ellenkezés	30 kr.	1 frt
18. Meg nem jelenés a vásár- vagy ünnepnap munkához	50 kr.	1 frt
19. Darabszénnek pajkos szétdarabolása		1 frt
20. A vágatok oldalainak rossz biztosítása, a törecsnek hanyag berakása a fejtőmunkánál vagy nyilámok elfalazásánál	50 kr.	1 frt
Azonfelül az okozott károk ingyenes javítása.		
21. Rossz, hanyag ácsolás, vagy más rossz munka az ácsolók részéről	50 kr.	1 frt
Azonfelül az okozott károk ingyen javítása. Ismételt esetekben lejebbítés és különös hanyagság eseteiben vagy különös rendeletek nem teljesítésénél		

	tól	ig
veszélyes munkahelyeken, azonnali elbocsátás folmondás nélkül.		
22. Bányafák szétvágása, bányafa, égető és más anyagok pazarlása	50 kr.	1 frt
Azonfelül az okozott kár megtérítése.		
23. A szállításnak rossz vagy hamis bemondása, továbbá rossz rakodás	30 kr.	1 frt
24. Gyors járás a bányacsillékkal erősen lejtő nyílásokban	30 kr.	50 kr.
25. A csatlósznak hamis bemondása vagy más helytelen felírások	50 kr.	1 frt
26. A szakmányjegyek, függéyek vagy más mérnöki jelek odábbtolása vagy eltávolítása, a feljegyzések hamisítása és javítása, hogy ezek további használata vagy az eligazodás meggátoltassék	50 kr.	5 frt
27. Elmaradás a szakmány átvételéről	30 kr.	50 kr.
28. Idegeneknek hivatlan bevezetése vagy beeresztése a bányákba és egyéb telepekre. Ismétlés esetében elbocsátás felmondás folytán következik be.		1 frt
29. Tűzveszélyes bánás a bányalámpákkal, pipa, szivarok, gyújtó magával vitele, dohányzás tilos helyeken	1 frt	5 frt
Esetleg azonnali elbocsátás.		
30. A mentőlámpának kinyitása a bányában felmondás nélkül való elbocsátást von maga után és ha valaki valamely módon kárt szenved, büntetőbirósági feljelentéssel	—	—
31. Elzárt helyek kinyitása és bejárása	1 frt	5 frt

	től	ig
32. A közlék helytelen hajtása, a biztonsági szabályok elhanyagolása	1 frt	5 frt
33. El nem sült lövés kifurása		5 frt
34. Lövések meggyújtása a közelben levő társak értesítése nélkül	1 frt	2 frt
35. Kivett és a munkaszakban el nem használt töltények vagy egyéb robbantó anyagok elvitele Esetleg elbocsátás.		3 frt
36. Szabályellenes eljárás a robbantó munkánál Ismételt esetekben lejjebbités.	1 frt	5 frt
37. A kötélben vagy edényben való meg nem engedett be- és kiszállás, sötétben járás az aknába való beszállásnál Többszöri ismétlés esetében elbocsátás felmondással		1 frt
38. A szállítóedények, kötelek vagy egyéb üzemi anyagok, a büntetési, szállítási, jelző és egyéb nyilvános táblák meg rongálása hanyagságból vagy rosszakaratból, szántóföldek, rétek stb. hivatlan megjárása, fák, bokrok, korlátok stb. rongálása	30 kr.	2 frt
39. A nyilámokban, siklókon és aknáknban való szállításnál és járásnál fennálló szabályok meg nem tartása	30 kr.	2 frt
40. A munkások feltartása más munkahelyeken és az ott dolgozó munkások vagy munkásnők zavarása	30 kr.	50 kr.
41. A társpénztár megrövidítése Azonfelül teljes kártérítés.	50 kr.	1 frt

	tól	ig
42. Betegség szinlelése a munkától való felmentés és betegnapok élvezése czéljából	1 frt	2 frt
43. Előlegek vagy élelmi szerek elvitele a munkaidő közben		50 kr.
44. A munka megtagadása Esetleg elbocsátás fölmondással.	50 kr.	1 frt
45. Az ismétlőkiskola rendetlen látogatása az erre kötelezett ifju munkás részéről Ismétlés eseteiben az illető a munkából felmondással elbocsáttatik.	30 kr.	50 kr.

124. §.

Vétségek vagy kihágások a gépkezelők és fűtőkre nézve érvényes szolgálati szabályok ellen a következő fegyelmi büntetésekkel sujtatnak. Ha azonban a vétség vagy áthágásra a fennálló nyilvános büntetőtörvényekben vagy egyéb törvényekben és rendőri rendeletekben is valami büntetés volna megállapítva, akkor a fegyelmi megbüntetésen kívül a hatósági vagy hivatalból való üldözés a rendes büntető eljárás szerint következik be.

Az esetleg okozott kár megtérítése kötelezettségét a fegyelmi büntetés nem zárja ki.

Dorgálásokkal, intésekkel és megrovásokkal négy szemközt vagy tanuk jelenlétében a kisebb rendetlenségek büntettetnek mint:

Megrovások, intések és dorgálások

Büntetómérték a gépkezelők, fűtők, szivattyukezelők kihágásaiért.

	tól	ig
1. Az előirt szolgálati idő meg nem tartása.		
2. A szolgálati hely elhagyása a szolgálathoz szabályszerű átadása nélkül, vagy a szükséges biztonsági intézkedések teljesítése nélkül.		
3. Piszkosság a gőzkazán- és géphelyiségekben, vagy a különböző felszerelések, csővezetékek, géprészek, szivattyúk és egyéb üzemi készülékek hiányos tisztogatása, illetve jó karban tartása.		
4. Elégtelen gőzfeszültség a kazánban, tisztátalan, salakos tüzrétegek a tüzrácson, nagyobb hamukészletek a csatornáknak, táplálóvíznek hiánya a medencékben.		
5. Nagy fűtőszén vagy egyéb anyagkészletek önhatalmu felhalmozása, valamint hasznavehető tisztító és világító anyagok nem elég gondos felvigyázata és eltevése		
6. Valamennyi 1—5. alatt felsorolt rendtelenségnél, ha háromszor ismétlődtek és siker nélkül megdorgáltattak, pénzbüntetés	1 frt	5 frt
7. Elégtelen vízállás, túl magas gőzfeszültség a kazánban, a biztonsági szellentyük túlterhelése	1 frt	5 frt
8. A belső tisztogatás és megvizsgálás végett lehűtött gőzkazánok anyag elzárása	1 frt	5 frt

Megrovások, intések és dorgások

	tól	ig
9. Hanyagul teljesített kazántisztítás, elégtelen megvizsgálás vagy felfedezett hiányok eltitkolása	2 frt	5 frt
10. Valamely gőzkazán befűtésénél, úgy üzemben kívül helyezésétél szükséges biztonsági intézkedések figyelmen kívül hagyása	1 frt	3 frt
11. A gépnek, szivattyuknak és egyéb üzemi készülékek szabálytalan vagy figyelmetlen gondozásánál, igen gyors szállításnál, különösen valamely javítás eszközlése vagy hosszabb szünetelés után	1 frt	5 frt
12. Elégtelen óvintézkedéseknél a fagynak káros és zavaró behatásai ellen	1 frt	2 frt
13. Helytelen vagy valótlan jelentések megtevétele, hiányok eltitkolása a géprészekben, szállítóköteleken és egyéb biztonsági készülékeken	1 frt	3 frt
14. Könyvek vagy ujságok olvasása a gépjárása közben, idegen látogatók meg nem engedett beeresztése és szeszes italok élvezése a munkaidő alatt . .	1 frt	2 frt
15. Valamennyi 6—14. alatt felsorolt eset, ha rövid időközökben háromszor ismétlődtek és ha az illető mulasztás által a személyzetnek, úgy a bányaműnek különös kár okoztatott, fizetésben és rangban való lejebbítéssel vagy időleges szolgálati felfüggesztéssel büntetettik, mi által az esetleges kártérítés azonban nincs kizárva.	lejebbítés	

16. A szállítási jelzésekre figyelmetlenül ügyelés, a legénység gyors szállítása, a szállítóedények, csatlólánczok, fogókészülékek stb. elégtelen megvizsgálása, a kötélkoronghoz való felhuzás és más ilyféle súlyos és esetleg súlyos következményekkel járó vétségeknél lejebbités rangban és fizetésben, esetleg időleges szolgálatfelfüggesztés következik be.
17. Valamennyi vigyázatlanság, hanyagság, meggondolatlanság, mulasztás és könnyelműség által előidézett, az összes gépüzemet magában foglaló esetknél, zavaroknál és károknál lejebbités fizetésben és rangban, esetleg időleges szolgálati felfüggesztés következik be, mi mellett a büntetett a kártérítési kötelezettség alól nem oldatik fel.
18. Ha ezen 1—17. alatti büntetések alkalmazása hatástalannak bizonyul és rövid időközökben ismétlések következnek be, akkor a körülmények szerint elbocsátás, felmondás vagy a nélkül ezen szolgálati szabályzat 17. §-a szerint következik be.

tól ig

lejebbités

lejebbités

125. §.

A szolgálati és büntetőszabályzatkiadás és eljebbitésé. Kinyomatás. Kiosztás.

Ezen szolgálati és fegyelmi büntető szabályzat megváltoztatása fentartatik és szükség esetében vagy a bányaigazgatóság vagy a felvigyázó és munkásszemélyzet kezdeményezése folytán történik és a magy-

kir. bányakapitányságnak jóváhagyás végett beterjesztendő.

A megtörtént jóváhagyás után a változtatás megfelelő módon általános tudomásra hozandó.

Ezen szolgálati és fegyelmi büntető-szabályzat a bányahatósági jóváhagyás után azonnal érvénybe lép, mi által valamennyi eddig érvényben volt szolgálati és fegyelmi büntető szabályok a felvigyázó- és munkás személyzet részére, úgy más fennálló rendelkezések érvényen kívül helyeztetnek.

Ezen bányahatóságilag jóváhagyott szolgálati és fegyelmi büntető szabályzat kinyomatandó és minden hivatalnoknak, felvigyázónak és munkásnak egy példány díjtalanul kiszolgáltatandó, mely tisztán és megrongálatlanul tartandó és a szolgálatból való kilépésnél visszaadandó.

Piszkos, megrongált példányokért ötven krajczár megtérítendő.

Pécsett, 1895. évi márczius 30-án.

Az I. cs. k. szab.

Dunagőzhajózási társulat
bányaigazgatósága.

Wiesner Rajmár s. k.
bányaigazgató.

1692. szám.

Ezen szolgálati és fegyelmi büntető szabályat jóváhagyatik.

Magy. kir. bányakapitányság.

Budapesten, 1895. június hó 30-án.

A bányakapitány helyett

(P. H.)

Guckler Győző s. k.
főbányabiztos.

TARTALOM.

I. R É S Z.

Az egész felvigyázó- és munkásszemélyzetre érvényes szabályok.

I. SZAKASZ.

Általános határozmányok.

	Lap
1. §. A szolgálati és fegyelmi büntetőszabályzat hirdetése és jogi hatása	3
2. §. A szolgálati és fegyelmi büntetőszabályzat kezelése	4
3. §. A panaszok elintézése. Felfolyamodások .	4
4. §. Az eldöntések végrehajtása	4
5. §. Feltételek a munkások felvételéhez. . . .	4
6. §. Az okmányok bemutatása és megőrzése .	5
7. §. A munkások beosztása	6
8. §. A felvigyázók kinevezési okmányai . . .	7
9. §. A munkaidő beosztása	7
10. §. A társpénztárhoz való belépés kötelessége	8
11. §. A munkások viselete munka közben és azon kívül	8
12. §. Kifizetés	9
13. §. Előlegek, élelmezési szerek kiadása . .	10
14. §. Élelmezési raktár	10
15. §. Szabadságolás	11
16. §. Felmondás és a szolgálatból való kilépés	11
17. §. Elbocsátás felmondás nélkül	12

II. SZAKASZ.

Bér- és házsabályzat.

	Lap
18. §. Társulati lakásra való igény	14
19. §. A lakásokról való rendelkezési jog, a bér- és házsabályzat jogi ereje	14
20. §. Határozmányok a lakások használatát ille- tőleg. Albérlők, nyugdíjasok, özvegyek	14
21. §. Házbér- és felmondási jog	15
22. §. Építési jókarbantartás, tisztaság, kárpótlási kötelezettség okozott károkért	15
23. §. Építészeti fenntartás természetes elhaszná- lás következtében. Elemi események által okozott károk	16
24. §. Rendőri szabályok	16
25. §. Építészeti változtatások, fák, bokrok, sö- vények, nyilvános ültetések	17
26. §. Adók és egyéb terhek	18
27. §. Füstölőkamrák, házi állatok tartása és legeltetése. Nyilvános kutak	18
28. §. A lakások megvizsgálási joga. A bér- és házsabályzat meg nem tartásának kö- vetkezményei	19

III. SZAKASZ.

Fűtőilletmények kiszolgáltatása.

29. §. Fűtőszén- és tüzelőfűtőanyag kiszolgál- tatási joga	19
30. §. Az illetmény mértéke	19
31. §. Az illetményi fa és szén minősége	20
32. §. A kiszolgáltatás módja	21
33. §. Szállítás, felállítás (raktározás)	22

	Lap
34. §. Bejelentés, utalványozás, elszámolás, kiválogatás, ármérséklés	22
35. §. Az illetmény kiszolgáltatási szabályzat meg nem tartásának következményei . . .	23

II. R É S Z.

Különös határozmányok a felvigyázó- és munkás-személyzet részére.

IV. SZAKASZ.

A felvigyázó személyzet szolgálati teendői és kötelmei.

36. §. Az ujonnan kinevezett felvigyázó bemutatása	24
37. §. A felvigyázó személyzet szolgálati kötelmei	24
38. §. Jelentéstétel; a felvigyázó személyzet rendelkezési joga	27
39. §. A felvigyázó személyzet alkalmazhatósága más mint a rendes szolgálati teendőkhez	28
40. §. A felvigyázó személyzet felelőssége . . .	28
41. §. Elettmód, eljárás és magaviselet az alattvalók irányában	29

V. SZAKASZ.

A bányamunkás személyzet szolgálati kötelmei és teendői.

42. §. A bányamunkások beosztása	29
43. §. Beszállás, munkaszakjegyzés	30
44. §. Kötelezettség a munka megkezdésére. Esetleges akadályok bejelentése	31
45. §. Szeszes italok élvezési tilalma a munka	

	Lap
közben. Szorgalmas, csendes viselkedés	31
46. §. A szerszámok, anyagok, társulati tulajdon kimélése	31
47. §. A kölcsönös segélynyújtás kötelessége veszélyben vagy szükségben	32
48. §. Megkeresési jog oktatásra. Az engedelmesség kötelme	32
49. §. Fentartási munkák vásár- és ünnepnapokon	33
50. §. A szerszámoknak elhozatala a munkához	33
51. §. Takarékoság és czélszerűség az ácsolásnál	33
52. §. Szabályok a bányamunkások részére a munkahelyen	33
53. §. A tiszta széntermelés és annak ellenőrzése. Eljárás nem tiszta termelésnél	34
54. §. A fának kiszedése a leszakadásra bocsátott műveleteknél	35
55. §. Szabályok a bányaaécsok részére	36
56. §. Szolgálati szabályok a szállítók vagy csillérek részére	36
57. §. Szolgálati szabályok a csatlósok részére .	36
58. §. Szolgálati szabályok a bányafiúk részére	36
59. §. A megállapított szakmányoknak a szakmánykönyvbe való bevezetése	37
60. §. Szabályok a szakmány el nem fogadása esetében	37
61. §. Szakmányvizsgálat	38
62. §. A szakmány átvétele	38
63. §. A szabad kereset felosztása	39

VI. SZAKASZ.

Bányarendőri szabályok.

64. §. Tilalom nyitott lámpával való bányajá-

	Lap
rásra. Dohányzószerék és gyújtó ma- gával viteli tilalma	39
65. § Szabályok a mentő lámpák átvétele és ke- zelése iránt	40
66. §. Durranólég létezésének jelei	40
67. §. A bányauregeknek rossz levegőre való meg- vizsgálásának módja	41
68. §. Üzemen kívül álló rossz levegőjü bányau- regek elzárása	41
69. §. A légáramok figyelemmel tartása. Kötelesség rossz levegőnél a mun- kásokat biztonságba helyezni	42
70. §. A bányauregek megvizsgálása biztonságuk tekintetében	42
71. §. Üzemen kívül állott helyek és egyéb bányauregek megvizsgálása a fel- vigyázók által	42
72. §. A vasutak, feltörések, aknák és nyilámok megvizsgálása a felvigyázók által	43
73. §. Üzemen kívül álló üregek időnkinti be- járása és művelhető karban tartása. A tetőzet biztosítása	43
74. §. Aknák, ereszkék, guritók és siklók üregei- nek biztosítása a beesés ellen	43
75. §. Elővigyázati szabályok a vajatvég üzemnél	44
76. §. Az ácsolatdarabok kicserélése, a bányafák állítása	44
77. §. Eljárás a fejtőhely megkezdése és biztosí- tása iránt	44
78. §. Berakás csak tűzbiztos anyaggal meg- engedve. Szabályok a leszakadásra való bocsátásnál. Az ácsolat kiszedése	45

	Lap
79. §. Szabályok az aláréselő munkánál. Védőpadozatok új aknák mélyítésénél . . .	45
80. §. Szabályok robbantásoknál durranóléges bányákban	45
81. §. Szabályok a lövés el nem sülésénél . . .	46
82. §. A csapatvezető átveszi és kezeli a robbantó anyagokat. A megmaradó rész visszaadandó	46
83. §. Szabályok a lövés felszerelésénél és meggyújtásánál	47
84. §. Szabályok a munkások visszavonulására a lövés meggyújtása előtt	47
85. §. Szabályok robbantó olajkészítmények megőrzése és kezelése tárgyában	47
86. §. Szabályok a közönséges puskapor használatánál	48
87. §. Szállítás a felszínen és földalatti nyílásokban	49
88. §. Elővigyázati szabályok a szállításnál vízszintes és lejtős nyílásokban	49
89. §. A pálya javításánál a csillérek lassan járjanak, figyelmező szókra ügyeljenek. Az intő tábla figyelemben tartása	49
90. §. Elővigyázati szabályok siklókban és fékes ereszkékben való szállításnál	50
91. §. Elővigyázati szabályok a szállításnál aknában és ereszkékben	51
92. §. Szabályok a járásnál nyílásokban, siklókban és aknában	51
93. §. A magy. kir. bányahatóság bányarendőri szabályainak épségben tartása	52

VII. SZAKASZ.

A felszínen és a műhelyekben alkalmazott munkásszemélyzetnek kötelességei.

	Lap
94. §. Az osztályozó és előkészítő munkások és munkásnők kötelmei	52
95. §. A felszíni munkások kötelmei	53
96. §. A kézművesek kötelmei és azok viszonya	53
97. §. A kézművesek felsorolása és azok kötelességei	54

VIII. SZAKASZ.

Szolgálati szabályok a gépkezelők és fűtők részére.

98. §. A szolgálati és fegyelmi büntetőszabályzatnak kiterjedése a gépkezelőkre és fűtőkre	54
99. §. A gépkezelők és fűtők feljebbvalói	55
100. §. A gépkezelők kötelességei	55
101. §. Ruházat. A tisztító és világító anyagok tüzbiztos eltevése	55
102. §. A szolgálat kezdete, munkaváltás	56
103. §. A gőzkazánok gondozása	57
104. §. A gépek és hozzávalójuk gondozása	66
105. §. Kellékek a gőzgépek jó járásához	70
106. §. A gőzgép üzeme	70
107. §. A gépkezelők és fűtők viselkedése szolgálat közben	76
108. §. Tisztaság. Idegeneknek bebocsátása	76
109. §. Eljárás balesetknél	77
110. §. Szabályok a gép megállításánál	77
111. §. Az aknaszivattyúk gondozása	77
112. §. Üzemi anyagok	80

	Lap
113. §. Az anyagok eltartása és takarékos felhasználása	81
114. §. Feljegyzések az anyagok felhasználásáról és a végzett munkáról	81

III. R É S Z.

Fegyelmi büntetőszabályzat.

IX. SZAKASZ.

Általános határozmányok.

115. §. A szolgálati vétség és az áthágás meghatározása	82
116. §. A büntetőfokokozatok	82
117. §. Eljárás az 1—3. fokozatu fegyelmi büntetéshez	83
118. §. Eljárás a 4 5. fokozatu fegyelmi büntetéseknél	84
119. §. Büntetőjogi feljelentések, kártérítés, a büntetésnek más büntetésekkel való egyesítése	84
120. §. A büntetőmérték megállapításánál figyelembe veendő körülmények	85
121. §. A szabad kereset $\frac{1}{4}$ részét meg nem haladó pénzbüntetések befizetése a társ-pénztárba. Hovaforítás	86

X. SZAKASZ.

Különleges határozmányok.

122. §. Büntetőmérték a felvigyázó-személyzet vétségeinél	86
---	----

	Lap
123. §. Büntetõmérték a bánya-felszíni- és mûhely- munkás-személyzet vétségeinél . . .	88
124. §. Büntetõmérték a gépkezelõk, fûtõk és szivattyukezelõk vétségeinél	93
125. §. A szolgálati és büntetõszabályzat meg- változtatása és életbelépése. Kinyoma- tás. Kiosztás.	96

33380

